

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Ruské menšiny v ČR

**Autor práce:
Studijní obor:
Forma studia:
Vedoucí práce:
Katedra:**

**Lucie Soukupová DiS.
Regionální studia
Kombinovaná forma studia
PhDr. Lenka Havelková
Katedra aplikované jazykovědy**

2010

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně s využitím uvedených pramenů a literatury.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna ke studijním účelům.

.....
Vlastnoruční podpis autora bakalářské práce

Děkuji vedoucí bakalářské práce PhDr. Lence Havelkové za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

Úvod

Migrace provázela člověka od počátku jeho existence, v současné době však narostl tento fenomén do nebyvalých rozměrů. Přelom dvacátého a jednadvacátého století můžeme nazvat věkem migrace. Česká republika byla dlouho před světem uzavřena, protože byla v područí komunistického režimu, a proto byla spíše zemí, odkud lidé z politických důvodů odcházeli. Dnes je situace zcela odlišná. Na našem území žijí lidé nejrůznějších národností, které Češi reflektují především skrze jejich odlišnost. To způsobuje pocity xenofobie a národnostní nesnášenlivosti. Větší informovanost však vede k toleranci a lepšímu vzájemnému pochopení. Bakalářská práce přispěje do diskuse autorů, kteří se věnují problematice národnostních menšin a cizinců žijících v České republice.

Migrace je často důležitá k řešení jak demografických, tak i ekonomických problémů (stárnutí populace nebo nedostatek pracovní síly). Sociální problémy jsou způsobené zejména nemotivujícími sociálními dávkami, vzdělávacím systémem a nízkou mobilitou pracovní síly. Jednou ze základních otázek této problematiky je i nelegální migrace a její aktuální řešení.

V mnohých případech se příčiny migrace prolínají a nelze je striktně oddělit. Migrace může mít podobu imigrace, přistěhování obyvatelstva, nebo emigrace, vystěhování obyvatelstva ze země. Migrace může být dobrovolná nebo vynucená a často je nelze jednoznačně rozlišit. Příčinou vynucené migrace bývá válečný stav, nastolení diktatury nebo výrazné zhoršení životních podmínek.

Předkládaná bakalářská práce se zabývá aktuální problematikou etnických menšin v České republice a jejich migrací, je primárně zaměřena na ruskou komunitu v České republice, odkazuje ale i na ukrajinskou menšinu. Na území České republiky je řada národnostních menšin – maďarská, bulharská, německá, bulharská, polská, rusínská, ruská, romská, ukrajinská, slovenská, řecká, srbská a jiné. Přítomnost každé z těchto menšin přináší pro Českou republiku i určité problémy, kterými jsou například neoprávněný pobyt, nelegální práce, trestná činnost, problematika vízové politiky, riziko přenosu nakažlivých chorob atd.

Tato práce bude věnována menšině, která nepatří mezi úplně nejpočetnější, ale přesto je významná a její kořeny v České republice sahají daleko do historie.

V rámci globalizace světa a stále rozšiřujícím se multikulturalismem i v rámci ČR je důležité zabývat se tímto tématem, neboť ruská menšina tvoří významnou část populace na území ČR. Je důležité zabývat se soužitím různých skupin ve společnosti a to nejen v kontextu jednoho státu, ale i celé EU i celého světa. Téma migrace nabylo aktuálnosti zejména s rozvojem volného pohybu osob a vytvářením oblasti svobody, bezpečnosti a práva.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Cílem této bakalářské práce je popsat a zhodnotit vývoj migrace a integrace občanů Ruské federace na území České republiky z hlediska základních sociodemografických a geografických parametrů a zmapovat podmíněnost migrace, spjatost s domovem, spjatost s lokální kulturou. Zjišťovány budou rovněž socioekonomické podmínky života v Rusku, migrační historie a preference k trvalému bydlení a práci i potencionálnímu migračnímu chování v budoucnu. Účelem této práce je rovněž zjistit, jaké skupiny Rusů zde žijí, a charakterizovat je z pohledu čtyř tematických okruhů – migrace, sdružování se, etnická identita a integrace.

Z různých hledisek bude popsán vývoj, příčiny a důsledky migrace a integrace občanů Ruské federace na území České republiky. Dále bude porovnána integrace a migrace mezi ruskou a ukrajinskou komunitou žijící v ČR a budou rovněž zhodnoceny právní formy pobytu cizinců v ČR.

Práce bude vycházet z dokumentů a materiálů týkajících se historie vývoje migrace občanů Ruska, SSSR a Ruské federace na území České republiky. V teoretické části práce budou vymezeny základní pojmy dané problematiky, bude analyzována migrace Rusů na území České republiky v historickém kontextu, imigrace ruských vysokoškolských studentů, vědeckých pracovníků a dalších uprchlíků do ČR, kteří k nám přišli v rámci tzv. Ruské akce po skončení občanské války v Rusku a také silná migrační vlna po rozpadu SSSR. Bakalářská práce bude analyzovat vznik a vývoj jednotlivých ruských organizací a definovat současné organizace v České republice a jejich aktivity.

Výzkumná část bakalářské práce bude rozdělena dle jednotlivých tematických okruhů, ve kterých budou analyzovány důvody migrace Rusů do České republiky. Dále budou srovnávány odlišnosti ruského a českého prostředí, posuzovány stereotypy mezi Čechy a Rusy, míra spokojenosti Rusů se životem v České republice a možnost návratu do Ruska nebo případná integrace do české společnosti. V další kapitole bude analyzována především znalost českého jazyka, ekonomická soběstačnost a vztahy migranta se členy většinové společnosti. V bakalářské práci bude rovněž porovnána migrace ukrajinské a ruské menšiny v ČR, jejich shodné a rozdílné rysy. V závěru budou analyzovány a reflektovány problémy práv národnostních menšin a právní formy pobytu cizinců, jakož i perspektivy ruské menšiny v ČR do budoucna.

2 Vysvětlení základních pojmů

Asimilace – „je postupné včleňování jednoho etnika a jeho kultury do jiné kultury tak, že znaky původní kultury se ztrácejí a jsou nahrazovány znaky dominantní, přejímané kultury. V průběhu přirozené, nenásilné asimilace může docházet k vzájemnému obohacování participujících etnických aj. Společenství.“¹

Emigrace – „přesídlení, odchod jedince nebo skupiny z jedné země do jiné, nazýváno z hlediska opouštěné země.“²

Etnikum – „etnická skupina, historicky vzniklá skupina lidí, kterou spojuje společný původ, zvláštní kulturní znaky (jazyk), mentalita, tradice. Příslušníci daného etnika mají etnonymum a povědomí vzájemné sounáležitosti a zároveň odlišnosti od jiných společenství.“³

Etnogeneze – „proces formování a vznikání etnických skupin a jejich vývoj od nejjednodušších rodových struktur až po vytváření národností a národů.“⁴

Imigrace – „přistěhování, příchod jedince nebo skupiny z jedné země do jiné, nazýváno z hlediska země, do níž se jedinec či skupina přistěhovává.“⁵

Integrace – „je proces ucelení, spojování, sjednocení.“⁶

Migrace – „přemísťování, přesídlování obyvatelstva, spojené obvykle se změnou místa pobytu. Rozlišuje se migrace vnější (přes hranice státu – imigrace, emigrace) a vnitřní (hlavně pohyb obyvatelstva z venkova do měst).“⁷

---

1 BROUČEK, S. et al. *Základní pojmy etnické teorie*. Praha, 1991, s. 240.

2 KRÁL, V. et al. *Malý encyklopedický slovník A – Ž*. Praha, 1972, s. 286.

3 BARTÁK, J. et al. *Encyklopedický slovník*, Praha. 1993, s. 285.

4 BARTÁK, J. et al. *Encyklopedický slovník*, Praha. 1993, s. 285.

5 KRÁL, V. et al. *Malý encyklopedický slovník A – Ž*. Praha, 1972, s. 429.

6 ŠTĚPÁNEK, M. et al. *Ilustrovaný encyklopedický slovník*. Praha, 1980, s. 940.

7 BARTÁK, J. et al. *Encyklopedický slovník*, Praha. 1993, s. 682.

Multikulturní výchova – „vyjadřuje snahy vytvářet prostřednictvím vzdělávacích programů způsobilost lidí chápat a respektovat i jiné kultury než svou vlastní. Má značný praktický význam vzhledem k vytváření postojů vůči imigrantům, příslušníkům jiných národů, ras apod.“⁸

Národ – „je osobité a uvědomělé kulturní a politické společenství, na jehož utváření mají největší vliv společné dějiny a společné území.“⁹

Národnost – „jako příslušnost k určitému národu je v současném světě chápána ve dvojím smyslu pojmu „národ“. Národ ve smyslu „etnickém“ je soubor osob obvykle se společným jazykem, společnou historií, tradicí a zvyky, společným územím a národním hospodářstvím. Národ ve smyslu „politickém“ je soubor občanů určitého státu, tedy soubor osob se státní příslušností tohoto státu.“¹⁰

Národnostní menšiny – „všechny typy a kategorie etnických společenství s výjimkou státních národů na „vlastním“ teritoriu, tedy jak „malá etnika“ nedisponující vlastním národním státem, tak částí velkých státních národů sídlící na území jiného státu, resp. specifické případy na pomezí etnografické či sociální skupiny aj.“¹¹

---

8 PRŮCHA, J. *Pedagogický slovník*. Praha, 1998, s. 137.

9 PRŮCHA, J. *Multikulturní výchova*. Praha, 2001, s. 21.

10 PRŮCHA, J. *Multikulturní výchova*. Praha, 2001, s. 23.

11 PRŮCHA, J. *Multikulturní výchova*. Praha, 2001, s. 25.

3 Historický náhled

3.1 Vznik a vývoj ruského národa

Rusové (русские) je národ žijící zejména na území Ruské federace (téměř 116 milionů osob), početné menšiny jsou ve všech zemích bývalého Sovětského svazu (zejména v Bělorusku, Estonsku, Litvě, Lotyšsku, Moldavsku, na Ukrajině a v Kazachstánu), v zemích západní Evropy, v Kanadě a USA; celkový počet Rusů je odhadován na téměř 165 milionů osob.¹² Jejich jazyk patří do východoslovanské skupiny slovanské větve indoevropských jazyků.

Věřící jsou většinou pravoslavní křesťané. Pravlast se nachází v zeměpisném trojúhelníku tří velkých řek Visly, Dněstru a Dněpru, kde byla původní sídla Slovanů. Jádrem ruského národa se stali východní Slované, kteří se od počátku našeho letopočtu šířili hlavně na východ Evropy, ale také směrem na jih, západ a sever. Mezi četnými populacemi východních Slovanů (Kriviči, Radimiči, Severjané, Vjatiči atd.) vynikali právě Rusové, podle kterých byl odvozen název pozdějšího národa. Od 9. století až do 12. století byla slovanská etnika na území dnešní Ruské federace sjednocena. Staroruská národnost se vyvíjela poměrně rychle díky jednotné státní a církevní politice, územní organizaci i rychlému početnímu růstu obyvatelstva na poměrně rozsáhlém území středověkého státu. Na etnogenezi ruského národa se podílely i neslovanské etnické skupiny: na severu země Baltové a Ugrofinové, v jižních oblastech četné skupiny íránské, kavkazské a turkické.¹³

Od 14. století docházelo také k diferenciaci ruského obyvatelstva na tři základní skupiny: velkoruskou, ukrajinskou a běloruskou. Velkoruská skupina se zformovala definitivně po vytvoření Moskevského státu, který se stal koncem 15. století celoruským státem. V 16.–18. století Rusové postupně osídlovali rozsáhlá území na severu země, na Sibiři až po Dálný východ a posléze, za vlády Petra I. a Kateřiny II., i na jihu v oblasti Černomoří, Kavkazu a ve Střední Asii. V 19. století se v carském

---

12 *Národnostní menšiny v České republice* [online]. 2005 [cit. 2009-11-13]. Dostupné z WWW: <www.fhs.cuni.cz/kos/kestazeni/.../narodnostni%20mensiny_v_cr.doc>.

13 *Malý přehled slovanských počátků* [online]. 2009 [cit. 2009-11-13]. Dostupné z WWW: <<http://www.navychod.cz/?req=article&id=236>>.

Rusku konstituoval ruský národ. Dalším sjednocujícím prvkem se stala ruština, jazyk nejpočetnějšího etnika.

Vznikem Sovětského svazu (po revoluci v roce 1917) pokračoval až do 90. let 20. století vývoj tzv. „socialistických národností a národů“ a formovalo se zde (i represivní cestou) nové historické společenství: tzv. sovětský lid. Tento trend byl ukončen rozpadem Sovětského svazu v roce 1991 a vyhlášením Ruské federace.

3.2 Historie migrace a integrace občanů Ruské federace na území ČR

3.2.1 Migrace a integrace Rusů na území ČR do roku 1914

Na území dnešní ČR žily a žijí zejména tyto národnostní menšiny: Bulharská národnostní menšina, Chorvatská národnostní menšina, Maďarská národnostní menšina, Německá národnostní menšina, Polská národnostní menšina, Romská národnostní menšina, Rusínská národnostní menšina, Ruská národnostní menšina, Řecká národnostní menšina, Slovenská národnostní menšina, Srbská národnostní menšina, Ukrajinská národnostní menšina a další.¹⁴

První kroky ruské emigrace na území Rakouské monarchie začaly v dobách, kdy si Rusové ani neuvědomovali, že jsou v českých zemích. Přes české území táhla Suvorovova vojska, na Moravě došlo k bitvě u Slavkova, která však do světových dějin vešla jako bitva u Austerlitz v Rakousku. Těžko říci, kolik vojáků a důstojníků pochopilo, že jsou na slovanské půdě. V roce 1820 se konal kongres Svaté aliance v Opavě, kterého se také účastnila ruská delegace. V roce 1848 se v Praze konal Slovanský sjezd, kterého se však neúčastnili oficiální zástupci ruského cara, neboť se nakonec jednalo o sjezd pouze Slovanů rakouských.¹⁵

Car Petr Veliký byl dvakrát v letech 1711 a 1712 v Karlových Varech na léčebném pobytu. Tyto dva pobyty slavného ruského cara měly velký reklamní význam. Záhy po nich začali do města jezdit početní příslušníci ruské a polské šlechty, pro něž se

---

14 *Národnostní menšiny v České republice* [online]. 2005 [cit. 2009-11-13]. Dostupné z WWW: <www.fhs.cuni.cz/kos/kestazeni/.../narodnostni%20mensiny_v_cr.doc>.

15 SAVICKÝ, I. *Osudová setkání*. Praha, 1999, s. 135.

staly návštěvy Karlových Varů okázalostí a módou.¹⁶ Poté si ruská šlechta oblíbila i Mariánské Lázně, ale s Čechy zde však Rusové do styku prakticky nepřišli, neboť v „Karlsbadu“ a „Marienbadu“ se v 19. století česky prakticky nemluvílo.¹⁷ Až na přelomu století začalo více Rusů přijíždět do Čech za poznáním slovanské země. Zpravidla se však jednalo o několikaměsíční studijní pobyty nebo dokonce dlouhodobější studium v Čechách, usazení se zde bylo naprostou výjimkou, mohlo jít o ne více než desítky osob.

3.2.2 Migrace a integrace Rusů na území ČR od roku 1914 do roku 1945

Velká přítomnost Rusů v Čechách začala až první světovou válkou, když do Čech začali být internováni ruští zajatci. Do Čech bylo umístěno okolo patnácti tisíc zajatců. Tito zajatci měli v roce 1917 možnost se vrátit do války, v níž by bojovali za své cíle, anebo zůstat v zajateckých táborech do doby řádné repatriace. Ta se však odkládala na neurčito, protože světová válka sice skončila, ale občanská válka v Rusku pokračovala.

V listopadu roku 1920 byl velký počet občanů rozpadající se carské říše nucen opustit svou vlast. Neexistují přesné číselné údaje, ale jako nejnižší mez celkového počtu uprchlíků se uvádí 1 500 000 osob.¹⁸ Uprchlíci odcházeli z nově vzniklého státu SSSR v několika vlnách a trasy jejich odchodů z vlasti vedly několika různými směry. Na západ odcházeli přes Rumunské a Polské hranice, na sever přes Finsko, východním směrem odcházeli přes Ural a Sibiř, často po sibiřské magistrále společně s československými legiemi do Vladivostoku a odtud do Ameriky, do Číny, do Austrálie nebo cestou kolem světa zpět do Evropy.

Emigranti z předrevolučního Ruska, kteří se usadili v Praze a mnoha dalších místech v Československu, přišli většinou z Turecka, kam byli na konci roku 1920 odvezeni z Krymu. Z Krymu odešlo v jedné velké uprchlické vlně více než 1000000 lidí.¹⁹ Byli to především mladí vojáci-dobrovolníci a důstojníci, ale společně s nimi i civilní obyvatelstvo, které se připojilo k armádě. Turecko v této době patřilo po

---

16 *Baroko v Karlových Varech* [online]. 2006 [cit. 2009-11-13]. Dostupné z WWW: <<http://litera.blog.cz/0609/baroko-v-karlovyh-varech>>.

17 SAVICKÝ, I. *Osudová setkání*, Praha, 1999, s. 135-136.

18 KOPŘIVOVÁ, A. *Střediska ruského emigrantského života v Praze*. Praha, 2001, s. 10.

19 KOPŘIVOVÁ, A. *Střediska ruského emigrantského života v Praze*. Praha, 2001, s. 9.

1. světové válce k poraženým zemím, která byla pod dočasnou správou Francie a Anglie. Proto se představitelé ruské emigrace s mezinárodními humanitárními organizacemi obrátili na světovou veřejnost s prosbou o pomoc.

Politika první republiky byla k menšinám vstřícná a i proto se odehrála tzv. „Ruská pomocná akce“ (1921 - 1926). Na základě žádosti ruské emigrace bylo Ministerstvo zahraničních věcí ČSR dne 28. července 1921 rozhodnutím ministerské rady č. j. 23912/21 pověřeno organizací a prováděním Ruské pomocné akce, která se kromě péče o vysokoškolské studenty rozšířila i na vědecké pracovníky a další uprchlíky, kteří pracovali tzv. „duševně“. Československý kříž převzal do péče ty, kteří nebyli schopni práce a výdělků (invalidi, nemocní, děti školou nepovinné). Doba Ruské pomocné akce byla stanovena na pět let a tato doba měla být potřebná k dostudování na odborných školách v Československu. Tato akce měla připravit inteligenci pro Rusko, kam by se mohli již vzdělání vrátit, až se poměry v jejich vlasti ustaví. Ruské obyvatelstvo se tehdy koncentrovalo právě ve městech, kde se tyto školy nalézaly (Praha, Brno, Bratislava, Poděbrady, Plzeň), dále pak ale také i v Příbrami. V Příbrami Rusové studovali na místní Vysoké škole Báňské.²⁰ V roce 1923 nastoupili na školu profesor metalurgické technologie a železářství A. Mitinský (1875 - 1953) a profesor metalografie a teoretického hutnictví A. Glazunov (1888 - 1951). Oba ruští profesori prošli rozsáhlou praxí a dosahovali světově uznávaných vědeckých výsledků.²¹

K příznivému přijetí uprchlíků přispěly pozitivní zkušenosti, které si z Ruska odnesli tzv. „ruští Češi“ nebo váleční zajatci a další oporou uprchlíků z Ruska se stali ruští legionáři, kteří neustále vzpomínali na svou hvězdnou anabázi v Rusku, k níž se neustále celý život vraceli, mnozí českoslovenští legionáři si z Ruska přivedli i ženy.²² K vlídnému přijetí uprchlíků také přispěla okolnost, že v české společnosti bylo zakořeněno tradiční rusofilství a slavjanofilství udržované a rozvíjené v druhé polovině 19. století. Bylo to okouzlení mohutnou říší, která tehdy byla rovnocenným partnerem nebo protivníkem Rakousko–Uherské říše, v jejímž rámci se česká národnostně uvědomělá společnost cítila být utiskována.²³

---

20 JEŽEK, V. et al. *Město stříbra a slávy*. Příbram, 1966, s. 66.

21 *150 VŠB – TÚ Ostrava* [online]. 1993 [cit. 2009-12-14]. Dostupné z WWW: <<http://www.vsb.cz/okruhy/univerzita/historie-soucasnost-vize/historie/150let>>.

22 *Čeští legionáři na Sibiři* [online]. 1996 [cit. 2009-12-13]. Dostupné z WWW: <<http://www.odpor.org/files/legionari.pdf>>.

23 KOPŘIVOVÁ, A. *Střediska ruského emigrantského života v Praze*. Praha, 2001, s. 10.

Prvním úkolem, který bylo třeba v rámci Ruské pomocné akce vyřešit byla doprava uprchlíků z Cařihradu do Prahy. Zájemci o studium nebo práci v Československu se hlásili jednak na základě výzvy, která byla uveřejněna na stránkách emigrantských novin, jednak na základě ústní informace, která se šířila mezi uprchlíky v Turecku. Československá republika omezovala příliv zájemcům předem danými podmínkami. Neměla zájem o ty, kteří se nechtěli rozloučit s vidinou vojenské kariéry, a o ostře vyhraněné monarchisty a přívržence levých nebo pravých krajností.

Transporty s ruskými uprchlíky se dopravovaly po železnici přes Bulharsko do Bělehradu a dále přes Maďarsko nebo Rakousko do Československa. Prvním místem zastávky však nebyla ve většině případů Praha, ale jiná menší města. Toto opatření souviselo s přísnými karanténními předpisy, jimiž jednotlivé státy chránily své občany před zavlečením infekčních nemocí, které se lavinovitě rozšířily za zákopů 1. světové války. Nejdůležitější a nejlépe vybavená karanténní stanice byla v Pardubicích.²⁴

Poté uprchlíci začali být přemísťováni do Prahy do budov chudobince sv. Bartoloměje a svobodárny v Libni, kde bylo přibližně asi 1000 míst. Později, když příliv ruské emigrace pokračoval a několikanásobně překročil původně předpokládaný počet osob, bylo nutno hledat další možnosti ubytování. Jako jedna ze schůdných cest se později ukázala výstavba družstevních domů. Dne 5.5.1927 bylo založeno Obecně prospěšné stavební družstvo Společný domov, s. r. o. pro Prahu a okolí, které postavilo několik domů v Praze v Dejvicích, Strašnicích a také v okolí Prahy.²⁵

Dle statistik byl největší počet uprchlíků v Československu v roce 1925, což bylo přibližně 35000 lidí.²⁶ S lety se jejich počet postupně snižoval. První menší vlna odlivu nastala kolem roku 1922 a 1925, kdy byla poslední možnost návratu do vlasti a kdy sovětští agitátoři pracovali mezi emigrantskou studentskou mládeží a zemědělskými dělníky. Počty navrátilců nebyly vysoké, ale přece jen se našli lidé, kteří v Rusku zanechali své rozvětvené rodiny nebo se nedokázali přizpůsobit životu ve vyhnanství a cizím prostředí, a proto volili cestu návratu, avšak jak se vedlo těmto navrátilcům v SSSR nelze přesně říci, ale nejspíše je po návratu do vlasti přes agitátory

---

24 SAVICKÝ, I. *Osudová setkání*. Praha, 1999, s. 145.

25 KOPŘIVOVÁ, A. *Střediska ruského emigrantského života v Praze*. Praha, 2001, s. 42.

26 SAVICKÝ, I. *Osudová setkání*. Praha, 1999, s. 146.

slibovanou beztréstnost čekal tragický osud, kdy je zcela jistě smetla některá z následujících vln stalinistických represí.

Další pokles celkového počtu ovlivnila na začátku 20. let zvýšená úmrtnost i poměrně mladých lidí, způsobená nedolčenými válečnými zraněními, podvýživou a nemocemi jako byly tyfus, malárie a především tuberkulóza.

S další vlnou odešli především intelektuálové, kteří nebyli spokojeni s možností svého vědeckého a uměleckého rozvoje, československé poměry jim připadaly těsné a provinciální, a proto odcházeli většinou do Paříže.

Po mírném odlivu v první polovině 20. let se situace na několik let stabilizovala. K dalšímu poklesu došlo kolem roku 1928 a 1929, kdy se uzavíralo štědré období Ruské pomocné akce a kdy studium na československých vysokých školách ukončila první větší vlna absolventů z řad emigrace. Avšak ne všichni studenti našli uplatnění na trhu práce. Někteří studenti našli uplatnění ve francouzských koloniích v Africe nebo Jižní Americe. Dalším důvodem odjezdu byla i ochranná opatření na trhu pracovních sil a vliv celosvětové ekonomické krize. Ochranná opatření na trhu práce upřednostňovala občany ČSR a ztěžovala postavení cizích státních příslušníků, a tedy i emigrantů. Někteří našli východisko v odjezdu ze země a jiní, kteří nechtěli ČSR opustit, začali sepisovat žádosti o udělení československého státního občanství.²⁷

Nezbytným předstupněm pro získání československého občanství bylo tehdy získání domovského práva, ochranné příslušnosti k nějaké samosprávné jednotce, k nějakému městu nebo městečku. Domovské právo nebylo pouhou formalitou, a proto volení představitelé zvažovali, zda bude nový občan přínosem nebo zátěží, protože zde byla povinnost obce postarat se o své občany v nouzi. Proto byli ve výhodě ti Rusové, kteří se v daném městě nebo obci usadili a stali se díky svému pracovnímu a společenskému zařazení pro obec nepostradatelnými. Těm často obecní představitelé promíjeli podmínku desetiletého pobytu a díky tomu se konec třicátých let nesl ve znaku zvýšené integrace zbytku ruské emigrace do majoritní společnosti a její i částečné asimilace.

---

27 KOPŘIVOVÁ, A. *Střediska ruského emigrantského života v Praze*. Praha, 2001, s. 48.

Co se týče života ruské menšiny v ČSR, ve válečném období mu byla věnována doposud malá pozornost. Nebyly zpracovány hodnověrné informace o spolupráci emigrantů z Ruska s Němci nebo naopak o spolupráci s partyzány a odbojovými skupinami, právě tak chybějí informace o obětech internačních a koncentračních táborů.

3.2.3 Migrace a integrace občanů SSSR na území ČR od roku 1945 do současnosti

Válka a události po roce 1945 počet Rusů podstatně snížily. Nacisté podezírali Rusy, kteří žili na území Protektorátu Čechy a Morava ze spolupráce se Sovětským svazem a Sověti je po válce soudili jako zrádce a mnoho jich odvěkli do Sovětského svazu.²⁸ Ti emigranti, kteří zůstali na našem území, ovšem byli vyňati z upřednostňování všeho ruského. Pod komunistickou vládou to potomci ruských emigrantů neměli lehké. Jakákoli spolková činnost jim byla zakázána a pouze povinné vyučování ruského jazyka jim umožnilo udržet si vlastní jazyk a kulturu.²⁹

V tomto období mnoho českých studentů volí jako jedinou možnost zahraničního studia studium v Sovětském svazu a zde se nezřídka ožení a svého ruského partnera si přivezou domů. Tito partneři se ale ve většině případů zcela asimilovali.

V roce 1968 se vztah k ruským obyvatelům zhoršil a to z důvodu vpádu vojska Varšavské smlouvy v čele s vojáky Sovětského svazu do Československa. Tím se zastavili započaté reformy, jejichž cílem bylo uvolnit režim a spustit částečnou demokratizaci. Ruští vojáci v Československu zůstali až do roku 1990.

Po vzniku samostatné České republiky v roce 1993 začali Rusové ihned přicházet do České republiky za prací a jejich počet každým rokem narůstal. Také z nich mnozí získali možnost dlouhodobého pobytu, zakládali zde rodiny a žádali o občanství. (Příloha I) V současnosti je situace ruské kulturní identity dvojaká. Počet Rusů v České republice stoupá, a bude se nadále zvyšovat, avšak integrace do většinové společnosti neprobíhá příliš dobře. Ruští obyvatelé tak zůstávají vůči české většině velkou neznámou.

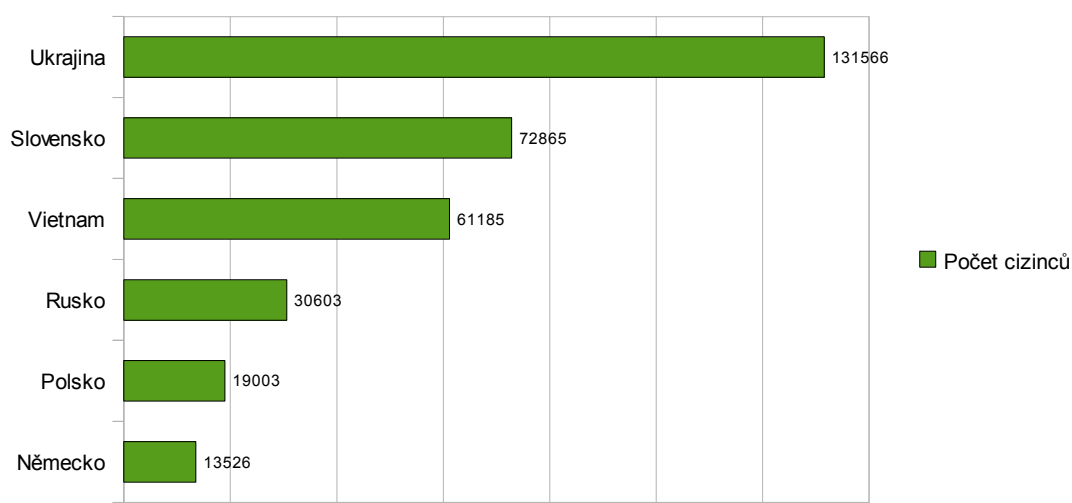
---

28 *Ruská kulturní identita* [online]. 2008 [cit. 2009-12-15]. Dostupné z WWW: <<http://www.mezikulturnidialog.cz/ruska.html>>.

29 ŠATAVA, L. *Národnostní menšiny v Evropě*. Praha, 1994, s. 58.

4 Současná migrace a integrace občanů Ruské federace na území ČR, její vývoj, příčiny a průběh

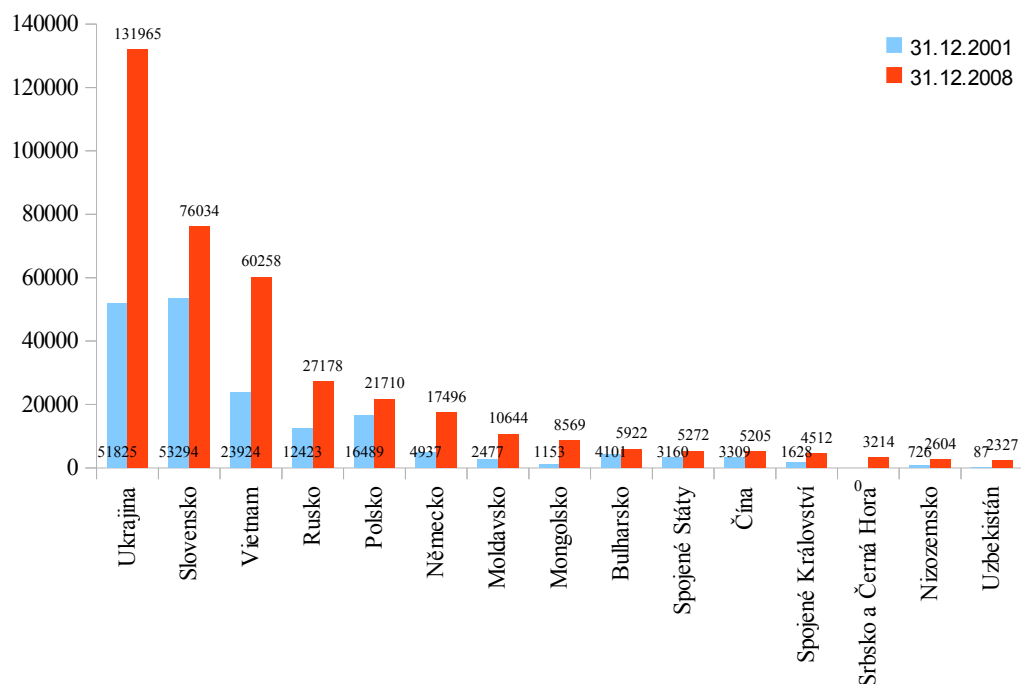
Podle statistické bilance měla Česká republika ke konci roku 2008 10 467 542 obyvatel. Rozšíření demografické statistiky o cizince s dlouhodobým pobytem (od roku 2001) vedlo ke zrychlení vzestupu počtu a podílu cizinců v populaci ČR. K 31. 12. 2008 ředitelství služby cizinecké policie MV ČR evidovalo celkem 438 300 cizinců s povolením k pobytu v České republice, kteří tak tvořili 4,2 % populace. Mezi roky 2001 a 2008 došlo k více než zdvojnásobení jejich počtu. Ruská menšina představovala k tomuto datu 27 200 občanů, což činilo 6,2% z celkového počtu cizinců.³⁰ Ke konci roku 2009 to již bylo cca 30 000 občanů ruské minority. K lednu roku 2010 žije na území České republiky 30 603 občanů Ruské federace, což činí 7% z celkového počtu cizinců.³¹ Jak je patrné z grafu, ruská menšina byla v roce 2008 co do počtu občanů žijících na území České republiky na čtvrtém místě za Ukrajinou, Slovenskem a Vietnamem.

Graf 1: 6 nejčastějších státních občanství v ČR k 31. 1. 2010 (viz. odkaz 31)

30 *Vývoj obyvatelstva v České republice v roce 2008* [online]. 2008 [cit. 2010-1-31]. Dostupné z WWW: <<http://www.czso.cz/csu/2009edicniplan.nsf/p/1803-09>>.

31 *Počty cizinců v ČR* [online]. 2010 [cit. 2010-1-31]. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/tabulky/ciz_pocet_cizincu-005600>.

Graf 2: Cizinci na území České republiky - rok 2001 a 2008 (viz. odkaz 31)

4.1 Současný stav migrace a integrace občanů Ruské federace na území ČR

Jak už bylo zmíněno, Rusové přišli ve velkém počtu na území dnešní České republiky na počátku dvacátých let 20. století a to v důsledku občanské války v Rusku a vzniku nového státu - SSSR, se kterým se řada občanů nemohla ztotožnit a ze své vlasti uprchla.

Další zatím početně nejsilnější vlna migrace se objevila po rozpadu SSSR. Mezi důvody, jež vedly k odchodu z vlasti, Rusové nejčastěji řadí politickou nestabilitu, špatnou ekonomickou situaci, nezaměstnanost, nízkou životní úroveň a růst zločinnosti.³² Před vstupem Česka do EU byly vyslovovány takové názory, že po vstupu ČR do EU se zákony vztahující se k migraci zpřísní a z tohoto důvodu se Rusové pokusí využít poslední příležitost k imigraci do ČR.

Dnes je ruskojazyčná menšina značně roztržena, jednotlivé skupiny si mezi sebou ne zcela důvěřují. Liší se zkušenostmi, politickou orientací a životním postojem. Socioekonomická situace v Rusku je jednou ze stěžejních determinant populačního pohybu a ovlivňuje počet a strukturu ruské imigrační komunity v Česku dnes. Totální krize sociální sféry s sebou nese celou řadu problémů, které ve vzájemné propojenosti

32 *Tisíce Rusů našlo v ČR svůj domov* [online]. 2002 [cit. 2009-12-13]. Dostupné z WWW: <<http://www.irucz.ru/cz/zpravy/1-/102-ceska-republika/10211-/109-socialni-oblast/6405-ruskojazyčna-komunita-v-praze-budovani-mesta-ve-meste/>>.

podmiňují motivaci migrace ruské populace. Nelze opomenout následující dva rysy, které předurčují této komunitě jisté svébytné postavení. Jednak má česká veřejnost stále patrný negativistický pohled vůči všemu „ruskému“ jako následek nezapomenutelného vpádu spojeneckých vojsk v roce 1968, jednak se na území Česka projevuje novodobá éra „ruského mafiánství“, která dnes již dosahuje věhlasu srovnatelného s tradiční italskou mafií, a to nejen na evropském kontinentu.³³ V rovině jedince není dominujícím faktorem ani výše mezd, ani pracovní příležitosti, jde spíše o uspokojení více atributů, které souvisí se spokojeným životem, který se jim v České republice nabízí.

Hlavními místy původu imigrantů jsou zejména hlavní město Moskva a další města, která mají více než jeden milion obyvatel.

Ruská komunita tvoří v České republice specifickou imigrační skupinu, jejímž hlavním rysem je uzavřenost vůči majoritní společnosti. Na jedné straně je vidět spíše spokojenost s pobytem v České republice a nejsou zaznamenávány výraznější problémy vztahů s majoritní populací, vyjma deklarované neznalosti českého jazyka a s tím souvisejících problémů.

V Čechách jsou i Rusové, kteří představují pro náš stát nepochybný přínos. Někteří mají nemalý vliv na kulturu a umění. Jiní přispívají i ekonomicky. Česko představuje pro mnohé Rusy snadný západ, místo kde se dorozumějí.³⁴

Ruská národnostní menšina má od roku 2007 v Radě České vlády pro národnostní menšiny jednoho zástupce. Zástupce byl jmenován místopředsedou Rady České vlády pro národnostní menšiny 17. května 2007.³⁵ Aktivní spolupráce se týká poskytování dotací na vydávání periodik a dále se týká dotační politiky Ministerstva kultury a Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy vůči národnostním občanským sdružením. Zástupce ruské menšiny je rovněž členem výboru Rady pro dotační politiku a pro spolupráci s orgány samosprávy. Ruská menšina má zastoupení v Komisi pro národnostní menšiny Magistrátu hlavního města Prahy.

---

33 *Ruská komunita v České republice* [online]. 2001 [cit. 2009-12-17]. Dostupné z WWW: <http://www.cizinci.cz/files/clanky/129/ruska_komunita.pdf>.

34 *Cizinci v České republice* [online]. 2002 [cit. 2009-12-13]. Dostupné z WWW: <www.cvvm.cas.cz/upl/nase.../100006s_chludilova_cizinci.pdf>.

35 *Výroční zpráva vlády pro národnostní menšiny za rok 2007* [online]. 2007 [cit. 2009-12-17]. Dostupné z WWW: <www.mkc.cz/img/otvorena_skola/ke_stazeni/vz_rv_pro_narodnostni_mensiny.pdf>.

V Čechách se vytvořila řada organizací, vztahujících se k ruské menšině přímo nebo prostřednictvím zájmu o ruský jazyk a ruskou kulturu. Mezi tato vesměs občanská sdružení patří Ruská tradice, Ruský institut, Ruská občina, Očag, Česká asociace rusistů a Česko–ruská společnost. Priority se liší podle zaměření organizace. (Příloha II)

Institucí, která je zaměřená na rozvoj kulturních, vědeckotechnických, vzdělávacích a informačních styků Ruské federace s Českou republikou je Ruské středisko vědy a kultury. Toto středisko spadá pod Velvyslanectví Ruské federace a spolupracuje s výše uvedenými sdruženími. Provozuje také knihovnu, ve které probíhají vzdělávací aktivity zaměřené na české občany, kterým pomáhá s informacemi o možnostech studia v Ruské federaci, organizuje koncerty, slavnostní večery a setkání se spisovateli, režiséry, básníky a herci. Zabývá se výukou ruského jazyka a zprostředkovává skládání mezinárodních zkoušek z ruského jazyka.

Ruské středisko vědy a kultury v Praze zahájilo svoji činnost v roce 1971. Je jedním ze zahraničních zastupitelství „Rossotrudničestva“ (Federální agentury pro záležitosti Společenství nezávislých států, krajanů, žijících v zahraničí a mezinárodní humanitární spolupráci). K základním činnostem RSVK patří příprava a realizace programů v oblasti vědy, kultury a vzdělávání, propagace ruského jazyka a Ruska. Úlohou RSVK je seznámení české veřejnosti s historií a kulturou národů Ruské federace, s jejím kulturním, vědeckým a hospodářským potenciálem; pomoc při vytváření a rozvoji kontaktů a spolupráce s uměleckými a kulturně-vzdělávacími organizacemi České republiky; vytváření vhodných podmínek pro rozšiřování vzájemně výhodné rusko-české spolupráce i pro prezentaci regionů.³⁶

Důležitou sférou činnosti RSVK je upevňování styků s krajanů, kteří trvale žijí v zahraničí, jejich podpora při rozšiřování kulturní, vědecké a obchodní spolupráce s Ruskem, upevňování styků s historickou vlastí.

RSVK aktivně popularizuje ruský jazyk, snaží se o zachování a upevnění ruského kulturně-humanitárního prostoru, pomáhá při šíření a studiu ruského jazyka jako nedílné součásti světové kultury a nástroje mezinárodních obchodních styků.

---

36 *Ruské středisko vědy a kultury v Praze* [online]. 2009 [cit. 2009-12-17]. Dostupné z WWW: <<http://renk2.ic.cz/>>.

RSVK tradičně působí jako spojovací článek pro Rusy, kteří se nacházejí v zahraničí, pro občany, jež studovali nebo pracovali v Rusku, a rovněž pro ty, kdo nikdy nebyl v Ruské federaci, ale rád by se dozvěděl více o ruské historii a kultuře, mají zájem o obchodní spolupráci či chce studovat ruský jazyk v Rusku. Zájemci mohou ve Středisku udělat zkoušku z ruského jazyka a obdržet osvědčení, jež odpovídá mezinárodním standardům.³⁷

Ruský institut vydával v roce 2002 časopis „Vesti“, který byl nucen z důvodu nedodržení podmínek pro poskytnutí dotace ze státního rozpočtu tuto činnost koncem roku 2003 přerušit.

„Ruská tradice“ je sdružení, které vydává knihy mapující osudy ruské emigrace a časopis „Ruské slovo“, který se stal informačním a sjednocujícím prvkem ruské diaspory a jejích organizací. Probíhají společenské večery spojené s koncertními vystoupeními. Pražští ruskojazyční autoři zde mají prezentace knih, jsou organizovány večery hudby a poezie.

„Očag“ je sdružení pomáhající občanům, kteří přicházejí do naší republiky ze zemí bývalého Sovětského svazu. „Očag“ plánuje vydávání svého periodika „OČAG“.³⁸

Občanské sdružení „Ruská diaspora v České republice“ je neziskovou nepolitickou organizací občanů a právnických osob. V tomto sdružení se věnují rozvoji kulturních a společenských tradic ruské diaspory, která žije v České republice. Napomáhá k upevňování a rozšiřování přátelských vztahů mezi ruským a českým národem. Sdružení působí na celém území České republiky a hlásí se k evropským úmluvám o lidských právech a ochraně národnostních menšin a etnik.³⁹

Činnost všech krajanských spolků je v České republice financována hlavně z příspěvků jejich členů. Krajanské organizace předkládají své projekty a žádají o přidělení grantů na jednotlivá ministerstva. Nejvíce projektů je zaměřeno na Program rozšiřování a přijímání informací v jazycích národnostních menšin. Méně často se

37 *Ruské středisko vědy a kultury v Praze* [online]. 2009 [cit. 2009-12-17]. Dostupné z WWW: <<http://rcnk2.ic.cz/>>.

38 *Ruská kulturní identita* [online]. 2005 [cit. 2009-12-17]. Dostupné z WWW: <<http://www.mezikulturnidialog.cz/ruska.html>>.

39 *Centrum Ruské diaspory v ČR* [online]. 2005 [cit. 2009-12-17]. Dostupné z WWW: <<http://centrum-ruske-diaspory.webnode.cz/>>.

využívá Program pro podporu integrace cizinců. Prostředky jsou určeny pro celou naši společnost nejen pro příslušníky menšin. Veškeré aktivity krajských spolků jsou zaměřeny na kulturní činnost, vydávání časopisů, novin, knih emigrantských autorů, vydávání almanachu, pořádání koncertů vážné hudby, které se účastní ruští interpreti, dále se organizují výstavy ruských a ukrajinských malířů žijících v ČR a v neposlední řadě poznávací zájezdy po kulturních památkách ČR pro rusky mluvící mládež.

Společné pro všechny organizace je snaha o dosažení a udržení dobrých vzájemných vztahů, lepšího poznání většinové společnosti, snaha o získání důvěry mezi jednotlivými uskupeními a vlnami ruskojazyčné emigrace, v návaznosti na tom, jak se výrazně liší emigrace svými motivy, životní zkušenostmi, kulturou a kulturním obohacením.

Ruské menšiny se často sdružují v pravoslavné církvi. Dochází k paradoxu, že je pravoslavná církev v českých zemích jedinou církví, kde se počet věřících v posledních letech výrazně zvětšil a odhaduje se v současné době na 100 000 pravoslavných věřících.⁴⁰ Pravoslavná církev spojuje v českých zemích ruskou, ukrajinskou, běloruskou, bulharskou, řeckou, srbskou, rusínskou a další menšiny. Zabývají se prací s novými imigranty, jsou orientováni na morální a etickou hodnotu křesťanské civilizace.

Etnické menšiny imigrantů žijí komunitním životem, organizují kulturní a společenské akce, snaží se předávat dětem společné vědomí identity v dobrovolných školách a vydávají vlastní tiskoviny. To vše, na rozdíl od státem uznaných národnostních menšin, bez výrazné státní podpory. Dochází tak k situaci, kdy stát upřednostňuje určité skupiny obyvatel na svém území. Česká republika uplatňuje multikulturní politiku vůči tzv. „národnostním menšinám“ a segregační vůči tzv. „etnickým menšinám“.⁴¹ První dostávají možnost udržovat svou kulturní a etnickou koherenci na základě vlastní politiky identity, protože jsou občané. Druzí nemají nárok na rovná práva ani uznání státu, protože nejsou v ČR dostatečně dlouho nebo mají jiné důvody k tomu nemít české občanství (například je země původu odmítá zbavit

---

40 *Zpráva o situaci národnostních menšin v České republice v roce 2003* [online]. 2003 [cit. 2009-12-18]. Dostupné z WWW:

<http://www.vlada.cz/assets/ppov/rnm/dokumenty/dokumenty-rady/_zprava2003_.pdf>.

41 *Politická participace cizinců a otázka menšin v České republice* [online]. 2003 [cit. 2009-12-17]. Dostupné z WWW: <<http://www.migraceonline.cz/e-knihovna/?x=1957451>>.

původního občanství). Petrifikovaný koncept národnostních menšin a přehlížení imigračních komunit svědčí o tom, že česká společnost je teprve v začátcích debaty o tom, jak s kulturní různorodostí zacházet.

4.2 Geografické umístění ruských občanů v ČR

Geografické usídlení ruských občanů v České republice je celoplošné. Větší míra koncentrace je v Praze, Karlových Varech, Brně a dalších větších městech.

4.2.1 Rusové v Karlových Varech

Karlovy Vary jsou lázeňským městem, které každý rok navštěvují tisíce turistů a pacientů z celého světa a samozřejmě tedy i z Ruské federace. Pro snadnější pohyb mezi lázeňským městem a Ruskem slouží lázeňským hostům a migrantům pravidelná letecká linka Moskva – Karlovy Vary. Lázeňským centrem prochází mnoho turistů a nejvíce zde zaznívají ruština a němčina.⁴²

V Karlových Varech se sdružuje největší část ruské menšiny. Nejde jenom o turisty, ale město je důležitým místem z hlediska usazování Rusů v České republice. Největší koncentrace je především v lázeňském centru města, v Doubí, Zlatém kopečku, Hájích, Kolové a v dalším okolí Karlových Varů. Přichází bohatí podnikatelé, kteří obchodují s realitami, v obchodu, ve zdravotnictví a lázeňských službách. Každý rok sem přicestuje kolem padesáti tisíc Rusů. Někteří občané Ruska se zde usazují, bydlí se svými rodinami a podnikají. Dále do Karlových Varů cestují milionáři, kteří touží po anonymitě a kvalitních luxusních službách. Karlovarské veřejnosti nevádí přítomnost klientů lázeňských sanatorií, kteří se po léčebném pobytu vracejí do své země. Prochází zde turisté, kteří mají zájem poznat krásu a pohostinnost lázeňské metropole. Rusové jsou ochotni utratit mnohem více za luxus než jiní. Ještě donedávna sem přijížděli farmáři a rolníci z Uralu, kteří dostávali ubytování v Karlových Varech jako odměnu za dobře vykonanou práci. Do Varů se jezdí podívat také obyčejní Rusové toužící potkat ruské celebrity. Důvody, proč jezdí Rusové do Karlových Varů, jsou tedy různé. Mezi možné může patřit i dříve prvotní léčba chorob, mohou jezdit na kliniky plastické chirurgie či ochutnání becherovky.

---

42 Šímová, J. *Rusové v Karlových Varech aneb čím je to město* [online]. 2004 [cit. 2009-12-18]. Dostupné z WWW: <<http://www.migraceonline.cz/e-knihovna/?x=1955318>>.

Dle výzkumu, který byl proveden Jitkou Šimovou⁴³ v září roku 2004 a dle jejích rozhovorů s českými obyvateli Karlových Varů, velká část respondentů popisuje ruského obyvatele jako suverénního, arogantního až bezohledně se chovajícího člověka.⁴⁴ Podle respondentů jsou Rusové pověstní nevhodně kombinovaným značkovým odíváním a ženy výrazným líčením. Jeden z respondentů říká: „Já je většinou poznám podle značkových tepláků, sportovních bot, kožichu a zlata.“⁴⁵

V Karlových Varech existuje tzv. horizontální segregace, kdy většina ruských imigrantů je soustředěna v jedné lokalitě, okolo sídla Generálního konzulátu, typické koncentrací vil a lázeňských domů, ale také malým zastoupením české populace.⁴⁶

Při procházce městem si můžeme všimnout, cizojazyčných nápisů, kterými se vychází vstříc zahraničním turistům. Některé nápisy jsou psány ve více jazycích. Čeština zde často ale není na prvním místě. Dominují zde nápisy v ruském jazyce. Karlovy Vary mají i svůj místní tisk v azbuce. Respondenti se domnívají, že čeština má být v Karlových Varech dominantní. Jeden dotázaný shrnuje podobné názory: „Jsme lázeňské město, proto tu samozřejmě musí být nápisy v několika jazycích, ale pokud jsou jenom rusky, tak mi to silně vadí.“⁴⁷ O Karlových Varech si většina respondentů myslí, že Rusové málo používají češtinu a že se spoléhají na to, že Češi umí rusky. Tak může vznikat dojem, že vzhledem k minulému režimu, kdy se ruština vyučovala ve škole, mluví v Karlových Varech rusky každý.

V ulici naproti Mlýnské kolonádě přes řeku se nacházejí obchody hlavně s luxusními oděvy, českým sklem a porcelánem. Vzhledem k sortimentu a jeho vysokým cenám jsou mnohé obchody určeny spíše turistům než místním obyvatelům. U některých Čechů vzniká dojem, že obchody jim nepřísluší, vzhledem k tomu, že i prodavačky v mnoha obchodech hovoří pouze rusky.

---

43 Šimová, J. *Rusové v Karlových Varech aneb čím je to město* [online]. 2004 [cit. 2009-12-17]. Dostupné z WWW: <<http://www.migraceonline.cz/e-knihovna/?x=1955318>>.

44 Šimová, J. *Rusové v Karlových Varech aneb čím je to město* [online]. 2004 [cit. 2009-12-17]. Dostupné z WWW: <<http://www.migraceonline.cz/e-knihovna/?x=1955318>>.

45 Šimová, J. *Rusové v Karlových Varech aneb čím je to město* [online]. 2004 [cit. 2009-12-17]. Dostupné z WWW: <<http://www.migraceonline.cz/e-knihovna/?x=1955318>>.

46 *Cizinci v České republice* [online]. 2002 [cit. 2009-12-13]. Dostupné z WWW: <www.cvvm.cas.cz/upl/nase.../100006s_chludilova_cizinci.pdf>.

47 Šimová, J. *Rusové v Karlových Varech aneb čím je to město* [online]. 2004 [cit. 2009-12-17]. Dostupné z WWW: <<http://www.migraceonline.cz/e-knihovna/?x=1955318>>.

Pozitivně je Čechy vnímáno, jak obchod díky ruskému kapitálu prosperuje. Rusové podporují některé kulturní akce, ruské investice pomáhají zlepšovat vzhled města. Vinu za to, že mnoho lázeňských domů vlastní Rusové, dávají někteří respondenti městu, objevuje se dokonce i názor, že může docházet i k uplácení.⁴⁸ Usazování a kupování nemovitostí občany Ruska je vnímáno spíše negativně. Mnoho budov je historicky spjato s městem a bylo by škoda o ně přijít. Měly by zůstat v českých rukách. Mnoho dotazovaných má pocit, že s přibývajícím počtem budov koupených Rusy roste i jejich moc a vliv.⁴⁹

Dnes je přítomnost Rusů v Karlových Varech viděna jako zdroj bohatství a moci ve městě. Mohla by být vyslovena obava ze ztráty možnosti rozhodovat o svém městě. Rusové v Karlových Varech se separují i prostorově, staví si domy v jedné čtvrti a nebo si kupují byty v jednom domě. Velmi si potrpí na honosnost svých novostaveb. Velká část Rusů se zde však neusadí natrvalo. Často slouží jejich byty nebo domy jako letní sídlo, v kterém tráví několik dnů nebo měsíců v roce. Karlovarští Rusové se stěhují do okrajových částí Karlových Varů a do přilehlých vesnic.

4.2.2 Ruská vesnice ve Slavkovském lese

Aktivity Rusů mají i negativní dopady. Mezi tyto negativní dopady je možné zařadit i vybudování Ruské vesnice ve Slavkovském lese. (Příloha III)

U Karlových Varů, v Hájích v katastru Kolové už léta buduje Nikolaj Stěpanov ruskou dřevěnou vesnici. Jde o tak zvanou „dřevňu“. Tato vesnice se nachází v Chráněné krajinné oblasti Slavkovský les. Nikolaj Stěpanov ve svém úsilí pokračoval a nenechal se odradit ani pobouřenou veřejností, ani tím, že neměl k této stavbě správné dokumenty. Stěpanov však podle karlovarského magistrátu nestavěl načerno, ale v rozporu s vydaným povolením.⁵⁰ Byly totiž podsklepeny i některé chaty, které být podsklepeny neměly. Mluvčí karlovarského magistrátu sdělil „Podnikatel Stěpanov si doposud nepožádal o kolaudaci staveb, a nesmí je tedy užívat. V tuto dobu ale staví dál

48 *Baroko v Karlových Varech* [online]. 2006 [cit. 2009-11-13]. Dostupné z WWW: <<http://litera.blog.cz/0609/baroko-v-karlovyeh-varech>>.

49 Šimová, J. *Rusové v Karlových Varech aneb či je to město* [online]. 2004 [cit. 2009-12-17]. Dostupné z WWW: <<http://www.migraceonline.cz/e-knihovna/?x=1955318>>.

50 *Hruža Karlovarska - ruská vesnice ve Slavkovském lese* [online]. 2007 [cit. 2009-12-17]. Dostupné z WWW: <http://cestovani.idnes.cz/hruza-karlovarska-ruska-vesnice-ve-slavkovskem-lese-pcq-/igcechy.asp?c=A070920_120949_igcechy_tom>.

podle stavebního povolení s tím, že si magistrát a zaměstnanci Chráněné krajinné oblasti Slavkovský les nárokovali nějaké změny. Nyní má tedy pozměněné stavební povolení a staví.⁵¹

V současné době je vesnice zkolaudována karlovarským stavebním úřadem a za nerespektování stavebních pravidel dostal Stěpanov pokutu. Stavební styl vesnice se totiž nehodí do krajinné oblasti. Přesto ji navštěvují ruští i čeští občané.

4.3 Sociodemografické podmínky života v Rusku jako příčina imigrace do ČR

Socioekonomická situace v Rusku je jednou ze stěžejních determinant populačního pohybu a bezpochyby klíčově ovlivňuje i počet a strukturu ruské imigrační komunity v Česku dnes, jakož i bude v budoucnu.⁵² Sociální krize ruské společnosti s sebou nese spoustu problémů. Tyto problémy na sebe navazují a vzájemně podmiňují migrační motivaci ruské populace. Problémy se týkají především nezaměstnanosti, rostoucí chudoby pod hranici existenčního minima a současně se snižuje kvalita života a lékařské péče. Tím dochází ke zhoršování se zdravotního stavu populace a k růstu sociopatologických jevů. Je třeba zdůraznit i rozpad sociálních jistot, společenských vztahů, zhoršující se dostupnost a kvalitu vzdělání. Očividná je hrozba ekologických, technologických nebo sociálních katastrof. Rusko má zájem, aby se většina z imigrantů vrátila domů obohacena o znalosti a zkušenosti, které získala většina v zahraničí. Je zapotřebí, aby hlavně mladí lidé neztratili kontakt s ruskou kulturou a jejich děti neztratily znalost jazyka.

Ruští imigranti nemají výraznější problémy v materiálním zajištění svých rodin. Často těmito imigranty jsou movití občané. Rusové hodnotí pracovní aktivity v Česku jako velmi kladné. Často to bývá důvodem opuštění Ruska a příchodu imigrantů do České republiky. Více pravděpodobnou příčinou je právě politická nestabilita Ruska a obavy o vlastní bezpečí, které je spojováno především s růstem kriminality v Ruské federaci.

51 *Hrůza Karlovarska - ruská vesnice ve Slavkovském lese* [online]. 2007 [cit. 2009-12-17].

Dostupné z WWW: <http://cestovani.idnes.cz/hruza-karlovarska-ruska-vesnice-ve-slavkovskem-lese-pcq-/igcechy.asp?c=A070920_120949_igcechy_tom>.

52 ŠÍŠKOVÁ, T. *Menšiny a migranti v České republice*. Praha, 2001, s. 75.

5 Ukrajinci v českých zemích

5.1 Historická východiska imigrace Ukrajinců do ČR

Pro pochopení výchozí situace, která určovala postavení Ukrajinců na území dnešní České republiky na podzim 1989, je nezbytné věnovat určitý soubor informací předchozímu sto let trvajícím období. Ukrajinská národní skupina, vzniklá na základě migrace z několika územních oblastí západní Ukrajiny a zahrnující představitele různých sociálních skupin (sezónní průmysloví /důlní/ a zemědělské dělníci, vojáci rakouské armády, vysokoškolští studenti a učitelé atd.) se v českých zemích kontinuálně rozvíjela zhruba od přelomu 19. a 20. století.⁵³ Z hlediska trendů aktuálních v 90. letech 20. století je třeba už na tomto místě upozornit, že sezónní odchody za prací na moravskoslezské pomezí (do důlních oblastí), do úrodných oblastí na Hané, ale také do Čech byly jevem, který našel své výrazné rozšíření už před rokem 1914.⁵⁴ Příslušné migrační pohyby zčásti směřovaly do českých zemí z téhož ukrajinského regionu jako dnes, tj. z Haliče (z dnešní Lvovské, Ivanofrankivské a Ternopilské oblasti Ukrajiny).

Naopak, před rokem 1914 se na migraci do českých zemí nepodíleli ukrajinští (rusínští) obyvatelé pozdější Podkarpatské Rusi, pro které bylo vzhledem k politickým, hospodářským a dopravním podmínkám Rakouska-Uherska atraktivnější maďarské vnitrozemí.⁵⁵ Ukrajinští studenti, kteří počátkem roku 1902 v důsledku sporů s Poláky opustili Lvovskou univerzitu a odebrali se ke studiu do Prahy, tvořili jakousi intelektuální elitu příslušné skupiny a v březnu 1902 založili v Praze první ukrajinský spolek v českých zemích vůbec, Ukrajinsko-rusínskou hromadu. Spolek byl v nemalé míře zaměřen na informování české veřejnosti o podstatě ukrajinského problému.⁵⁶

Ke zvýšení počtu Ukrajinců v českých zemích přispěly svým způsobem obě světové války, které v první polovině 20. století postihly Evropu. Značný počet Ukrajinců přišel do českých zemí hledat útočiště ze severovýchodních provincií Rakouska-Uherska v době ofenzivních operací ruské armády v letech 1914 - 1916.

---

53 *Soudobé dějiny* [online]. 2004 [cit. 2009-12-10]. Dostupné z WWW: <<http://www.cceol.com/aspx/issuedetails.aspx?issueid=0dc59fff-c9e1-48df-bace-6a6ead9254dd&articleId=bcbd001f-bd10-418f-9e9c-f6e41b6690b0>>.

54 *Soudobé dějiny* [online]. 2004 [cit. 2009-12-10]. Dostupné z WWW: <<http://www.cceol.com/aspx/issuedetails.aspx?issueid=0dc59fff-c9e1-48df-bace-6a6ead9254dd&articleId=bcbd001f-bd10-418f-9e9c-f6e41b6690b0>>.

55 ŠATAVA, L. *Národnostní menšiny v Evropě*. Praha, 1994, s. 58.

56 ŠIŠKOVÁ, T. *Menšiny a migranti v České republice*. Praha, 2001, s. 81.

Současně z těchto oblastí prchali také Poláci a Židé.⁵⁷ Rakouské státní úřady se každou tuto komunitu pokusily ubytovat zvlášť, a to nejen přímo v Rakousku, ale také na českém a moravském území. Ukrajinští civilní uprchlíci (děti, včetně sirotků, ženy, muži nepodléhající z věkových důvodů branné povinnosti, řeckokatoličtí kněží a studenti) byli v některých případech až několik let ubytováni v náhradních prostorách v Praze i okolí. Ačkoli tato funkce českých zemí, tj. útočiště ukrajinských válečných uprchlíků z východu, by bývala měla na podzim 1918 logicky skončit, v úplnosti a hned se tak nestalo.

V Haliči totiž vypukla hned v listopadu 1919 Polsko-ukrajinská válka, která měla rozhodnout o osudu tohoto území. Porážka Ukrajinců na přelomu jara a léta 1919 přivedla do českých zemí poprvé ukrajinskou vojenskou emigraci, tj. zbytky armády (důstojníků i mužstva) Západoukrajinské lidové republiky. K nim se připojovali opět civilní uprchlíci, kteří nechtěli žít na územích kontrolovaných Polskem. Od roku 1921 utíkali do ČSR z Polska, kde byli internováni, vojáci armády Ukrajinské lidové republiky (z bývalé ruské části Ukrajiny) a různými cestami (také z Německa a Rakouska) přicházeli civilní emigranti – bývalí pracovníci ukrajinského státního aparátu, příslušníci tvůrčí (humanitní i technické) inteligence, studenti i obyčejní lidé. Tak vznikl na počátku 20. let v ČSR fenomén ukrajinské emigrace, vedle emigrace ruské druhé nejpočetnější uprchlické skupiny z východu.⁵⁸

Ukrajinské obyvatelstvo českých zemí začalo po zániku československé státnosti v letech 1938 a 1939 ztrácet možnost plnohodnotné národní existence. Na této skutečnosti se podílel obecně protislovanský přístup německé okupační správy, která se pokusila dostat zbytky ukrajinského života pod co nejúplnější kontrolu a co nejvíce izolovat české Ukrajince od domácího obyvatelstva. Ve stejné době nacistický režim v českém pohraničí, násilně připojeném k Říši, brutálně vykořisťoval pracovní sílu z evropského východu – zajatce a tzv. Ostarbeitery. V rámci této obrovské skupiny osob nucených k práci pro Německo byli velmi výrazně zastoupeni i Ukrajinci.⁵⁹

---

57 *Soudobé dějiny* [online]. 2004 [cit. 2009-12-10]. Dostupné z WWW: <<http://www.ceeol.com/asp/issuedetails.aspx?issueid=0dc59fff-c9e1-48df-bace-6a6ead9254dd&articleId=bcbd001f-bd10-418f-9e9c-f6e41b6690b0>>.

58 ŠIŠKOVÁ, T. *Menšiny a migranti v České republice*. Praha, 2001, s. 82.

59 *Dějiny a současnost Ukrajinců v ČR* [online]. 2005 [cit. 2009-11-23]. Dostupné z WWW: <www.cizinci.cz/clanek.php?lg=1&id=160>.

Většina Ukrajinců na českém území, ať zde žila jakkoli dlouho, zůstávala na sklonku druhé světové války kriticky zaměřena proti sovětskému režimu na Ukrajině a proti perspektivě jeho nastolení v zemích střední Evropy. Možný příchod Rudé armády znamenal pro české Ukrajince ohrožení hmotných jistot, občanských svobod, ale i holého života. Před sovětskými oddíly proto na sklonku druhé světové války unikly tisíce Ukrajinců z různých částí své země a část z nich prošla při útěku českým územím. Nejen oni, ale také mnozí Ukrajinci usedlí na českém území od meziválečné doby se rozhodli na počátku jara 1945 k odchodu do “druhé emigrace”.⁶⁰ Mnozí z nich opouštěli zemi, kterou už vnímali jako náhradní domov a jen z nezbytí odcházeli dál na západ, do částí Německa, které obsadili západní spojenci (především do Bavorska). Část Ukrajinců, kteří v Praze přes hrozící nebezpečí zůstali, byla v roce 1945 nebo i v pozdějších letech odvečena do SSSR a odsouzena k dlouholetému pobytu v trestních táborech. Jiní emigranti, uprchlíci či odvečeni, odešli zpět na sovětskou Ukrajinu dobrovolně a v některých případech dokázali po návratu zpět dosáhnout určitého, ne zcela zanedbatelného společenského statusu.⁶¹

Početní zmenšení ukrajinské komunity v Čechách a na Moravě dané útěky na západ i reemigrací bylo v následujících letech nahrazeno zakarpatskými Ukrajinci, kteří se do ČSR probjovali v jednotkách československého armádního sboru v SSSR, anebo obyvateli tohoto regionu, kteří uprchli na západ na sklonku druhé světové války. Většina ukrajinských spolků, které přežily druhou světovou válku, byla donucena ukončit činnost v roce 1945, poslední dva pak v průběhu roku 1948. Čeští Ukrajinci začali být brzy po květnu 1945 stále soustavněji podrobováni dohledu a obtěžování ze strany činitelů a institucí, které se rozhodly i na českém území realizovat boj s tzv. ukrajinským buržoazním nacionalismem, ve skutečnosti však s jakýmikoli snahami ukrajinské komunity o nejzákladnější minoritní práva, byť nikdo nemohl doufat v obnovení jejich rozsahu podle vzoru meziválečné doby.

5.2 Snahy o sdružování ukrajinské menšiny v ČSSR po 2. světové válce

Další udržování sounáležitosti Ukrajinců v Praze a v jiných českých lokalitách bylo zprvu ještě možné na náboženské bázi, s pomocí několika řeckokatolických

60 ŠIŠKOVÁ, T. *Menšiny a migranti v České republice. Praha, 2001, s. 82.*

61 *Dějiny a současnost Ukrajinců v ČR* [online]. 2005 [cit. 2009-11-23]. Dostupné z WWW: <www.cizinci.cz/clanek.php?lg=1&id=160>.

farností; druhé tradiční vyznání Ukrajinců (pravoslavné) se v českých zemích po roce 1945 dostalo do naprosté závislosti na Ruské pravoslavné církvi. Po represivních zákrocích proti řeckokatolické církvi a jejím násilném “znovu-sjednocení” s pravoslavím ustala i tato možnost, nesmírně důležitá s ohledem na větší míru religiozity většiny Ukrajinců ze západních regionů této republiky.⁶²

Pokusem o vytvoření nouzového a náhradního centra ukrajinské menšinové činnosti se stalo na počátku 50. let zřízení amatérského ukrajinského pěveckého sboru doplněného v určitých obdobích i taneční skupinou. Sbor do jisté míry navázal na tradici obdobného uměleckého tělesa při pražské řeckokatolické farnosti. Postupně se ukrajinský sbor (či soubor) dostal pod patronaci Kulturního domu hl. m. Prahy, resp. Obvodního kulturního domu Praha 1, a v této konstelaci mohl až do konce 80. let pořádat několikrát do roka koncerty. Podobné aktivity se výrazně rozvíjely v několika obdobích, např. v letech 1957 - 1959, kdy se dokonce vyskytly snahy o zajištění výuky ukrajinštiny pro děti apod.⁶³

Pokus o vytvoření určité organizační struktury pražských (či přímo českých) Ukrajinců uskutečněný po roce 1956 byl neúspěšný.⁶⁴ Jakmile přerostly ukrajinské kulturní snahy do tohoto stádia, vyvolalo to obavy z “ukrajinského buržoazního nacionalismu” a zastrašováním či rozeštváním lidí byly příslušné snahy likvidovány. Další pokus o vytvoření republikové kulturně-osvětové organizace ukrajinské menšiny byl podniknut až v období Pražského jara, ale v období počínající normalizace neměly orgány Národní fronty působící na území tehdejší České socialistické republiky o podobné záměry zájem. Sedmdesátá a osmdesátá léta byla obdobím v dějinách českých Ukrajinců snad nejtěžším, kdy i aktivní účast v nepolitickém tělesu typu ukrajinského sboru vedla často k výsledkům a hrozbám. Ukrajinská kulturní organizace v Prešově přes některé své formálně celostátní aspekty a ambice téměř žádný zájem o Ukrajince v českých zemích neprojevovala, a to ani v případě osob, které do západní části Československa natrvalo přesídlily z rodinných či hospodářských důvodů právě z Prešovska.

---

62 *Dějiny a současnost Ukrajinců v ČR* [online]. 2005 [cit. 2009-11-23]. Dostupné z WWW: <www.cizinci.cz/clanek.php?lg=1&id=160>.

63 ŠIŠKOVÁ, T. *Menšiny a migranti v České republice*. Praha, 2001, s. 84.

64 *Soudobé dějiny* [online]. 2004 [cit. 2009-11-23]. Dostupné z WWW: <<http://www.ceeol.com/aspx/issuedetails.aspx?issueid=0dc59fff-c9e1-48df-bace-6a6ead9254dd&articleId=bcbd001f-bd10-418f-9e9c-f6e41b6690b0>>.

5.3 Integrace a migrace ruské a ukrajinské komunity žijící v ČR ve srovnání

Ruská imigrační komunita představuje přibližně pouze jednu patnáctinu ze všech legálně usazených cizinců v Čechách, zatímco ukrajinská imigrační komunita je nejpočetnější skupinou migrantů v České republice.⁶⁵ Z hlediska prostorového rozložení je největší zastoupení ukrajinské menšiny ve Středočeském kraji a dále pak v Praze. (Příloha IV) Ilegální forma pobytu a práce jsou často spjaty s dalšími aktivitami, jako například držení falešného dokladu nebo nelegální uzavření sňatku. Rusové jsou v mnohem větší míře držiteli povolení k trvalému pobytu a jejich pobyt lze považovat za pobyt se stabilnější povahou.⁶⁶ Jejich výraznější koncentraci lze nalézt zejména v Praze a Karlových Varech.

Rusové jsou typičtí svou vysokou ekonomickou aktivitou, jak při podnikání, tak v zaměstnaneckém poměru. Často jde o imigranty movité, což svědčí o pracovních aktivitách v České republice. Velká řada Rusů přijíždí do České republiky s celou svou rodinou. Vliv příbuzných a přátel se prolíná celým procesem migrace i adaptace imigrantů. Dostí Rusů po příjezdu do Česka má své příbuzné právě v České republice. K významným znakům úspěšné integrace patří znalost jazyka. Rusové spíše spoléhají na znalost ruštiny u české společnosti. Jejich znalost českého jazyka je velmi omezena. Z těchto důvodů se lze domnívat, že Rusové raději navštěvují ruský hraná kulturní představení a společensko–kulturní akce.⁶⁷

Ukrajinci přicházejí do Česka ve většině případů z důvodu katastrofálního stavu ukrajinské ekonomiky a z toho vyplývajícího nízkého životního standardu. Velká část Ukrajinců vstupuje do České republiky bez jakéhokoli oprávnění k pobytu či práci a snaží se práci získat. Přitom zároveň usilují o legalizaci pobytu a práce. Převažuje zejména trend ženatých mužů, kteří přicházejí do Česka bez rodin. Tito muži vykonávají většinou nekvalifikovanou práci, především ve stavebnictví, která je málo odměňována. Práce je náročná a pracovní intenzita vysoká. Často dochází ke zneužívání zaměstnavatelem a různými prostředníky. Migranti spoléhají na služby „spolehlivých“

65 *Současná migrace Ukrajinců a Rusů do Česka* [online]. 2003 [cit. 2009-3-6]. Dostupné z WWW: <<http://www.migraceonline.cz/e-knihovna/?x=1957577>>.

66 *Současná migrace Ukrajinců a Rusů do Česka* [online]. 2003 [cit. 2009-3-6]. Dostupné z WWW: <<http://www.migraceonline.cz/e-knihovna/?x=1957577>>.

67 *Ruská komunita v České republice* [online]. 2001 [cit. 2010-2-16]. Dostupné z WWW: <www.cizinci.cz/files/clanky/129/ruska_komunita.pdf>.

lidí ještě doma. Tito lidé jim vyřídí pracovní povolení a jiné dokumenty, nezbytné pro pozitivní výsledek na velvyslanectví, oni pak dorazí do České republiky a okamžitě padají do silných a „starostlivých“ rukou prostředníka. Často pracovník dorazí do země s platným pracovním vízem, ale nestíhá, neumí nebo neví, že si má vízum včas prodloužit a automaticky zůstává v České republice nezákonně.⁶⁸

K dosti častému rysu Ukrajinců žijících v Čechách, patří malá znalost českého jazyka a malá účast na společenském a kulturním životě v majoritní společnosti. Ukrajínští pracovníci mají minimální snahu zakládat vlastní spolky a organizace.

Oproti Ukrajincům a jiným emigrantům z Východu jsou Rusové ve větší míře zapojeni do intelektuálních typů činností. V České republice je velmi prestižní a oblíbený ruský balet. Finančně se už pro Rusy české angažmá nevyplatí, daleko lákavější jsou v tomto ohledu nabídky západoevropských divadel. I přesto u nás část ruských tanečníků zůstává a dál se stěhovat nechtějí. Umělci ze států bývalého Sovětského svazu, kteří prošli tvrdou disciplínou a konkurencí, tak obohacují nejen české baletní soubory.⁶⁹

Důvodem příchodu ruské komunity do Čech nebyla nouze, ale spíše strach o vlastní bezpečnost z důvodu politické nestability a vysoké kriminality v Rusku. (Příloha V) Častým důvodem příchodu byl rovněž fakt, že mnoho Rusů mělo v České republice příbuzné. Rusové se na rozdíl od Ukrajinců často zabývají živností a pracují jako podnikatelé.

Ke shodným rysům Ukrajinců a Rusů patří omezená znalost českého jazyka a s tím související převládající komunikace pouze v rámci vlastní etnické skupiny. Dále lze hovořit o malé integraci do majoritní společnosti a minimální účasti na sociálním a kulturním životě v České republice. Je zde rovněž minimální institucionalizace imigrantů. Typ pobytového režimu je také shodný pro obě imigrační skupiny, pobyt je spíše dlouhodobý.⁷⁰ Jak je patrné, existuje řada shod i rozdílů v oblasti integrace a migrace ruských a ukrajinských imigrantů.

68 *Ukrajinský sen o práci v české kotlině* [online]. 2009 [cit. 2010-3-4]. Dostupné z WWW: <<http://migration4media.net/book/export/html/62>>.

69 *Ukrajinský sen o práci v české kotlině* [online]. 2009 [cit. 2010-3-4]. Dostupné z WWW: <<http://migration4media.net/book/export/html/62>>.

70 *Současná migrace Ukrajinců a Rusů do Česka* [online]. 2003 [cit. 2009-3-7]. Dostupné z WWW: <<http://www.migraceonline.cz/e-knihovna/?x=1957577>>.

6 Ruská menšina v ostatních státech EU

Národnostní menšiny se v evropském prostoru konstituovaly v podstatě třemi způsoby, jak uvádí Mirjam Moravcová⁷¹ z Univerzity Karlovy v Praze:

- Některé národnostní menšiny si uchovaly svou kulturní a etnickou osobitost a v průběhu historického vývoje nepřijaly národnost většinové společnosti (např. Baskové ve Španělsku).
- Jiné se ocitly v důsledku nového vymezení (delimitace) státních hranic na území státu, v němž většinu mělo obyvatelstvo jiné národnosti (např. Maďaři na Slovensku, v Rumunsku).
- Třetí skupinu tvoří takové menšiny, které imigrovaly na území hostitelské země v průběhu řízeného i spontánního přistěhovalectví – středověkého i novodobého. Pak se buď rozptýlily a vytvořily diaspory (na území ČR ve středověku např. Židé, ve druhé polovině 20. století např. Bulhaři, Řekové, v současnosti Slováci, Ukrajinci, Rusové), nebo osídlily určitá malá území a vytvořily „jazykové ostrovy“ mezi většinovou populací. Tato území byla přistěhovalcům poskytována jak v rámci hospodářsky motivovaných kolonizačních záměrů (např. v 16. století Chorvati na jižní Moravě, v 19. století Češi na Volyni, Slováci a Češi v Rumunsku a Chorvatsku, ve 20. století Češi v Kazachstánu), tak v rámci ideologicky zdůvodněné pomoci exulantům a běžencům. Na poskytnutých územích tyto menšiny dále kontinuálně žily po řadu generací, reprodukovaly a často i rozvíjely svou kulturu, s níž se přistěhovaly. Noví imigranti, kteří přicházeli do ČR a do dalších států Evropy v druhé polovině 20. století, a také ti, kteří přicházejí v současnosti, se rozptýlují mezi většinové obyvatelstvo. I když někteří imigranti jeví tendenci koncentrovat se ve vlastních skupinách v určitých lokalitách. Reálná situace jim neumožňuje osídlit část území hostitelského státu kompaktně. V současnosti národnostní menšiny mohou tedy žít v kompaktním osídlení na určitém teritoriu („staré menšiny“, v ČR Poláci na Těšínsku) nebo mohou být rozptýleny mezi většinovým obyvatelstvem příslušného státu (v ČR veškeré nové národnostní menšiny a etnické komunity).

---

71 Moravcová, M. *Postavení národnostních menšin* [online]. 2006 [cit. 2010-2-23]. Dostupné z WWW: <www.fhs.cuni.cz/.../moravcova_o_postaveni_narodnostnich_mensin.doc>.

Rusové samozřejmě nežijí jenom v České republice, ale také i v ostatních státech Evropské unie. (Příloha VI) (Příloha VII) Velká národnostní menšina Rusů žije v Pobaltských republikách, které vstoupily do EU v roce 2004. V Litvě žije celkem 3 490 000 obyvatel, kdy Litevci tvoří 85% obyvatel Litvy. Ruská menšina tvoří 6,6 % obyvatelstva Litvy.⁷² Tyto poměry předznamenaly, že v Litvě bylo nejméně nacionálních emocí, a proto Vilnius bez problémů souhlasil s univerzálním občanstvím všem obyvatelům, kteří žili v okamžiku získání nezávislosti a ke státnímu občanství nebylo zapotřebí znát státní jazyk.

Zcela jiná situace než v Litvě je v Lotyšsku a Estonsku, kde žije velká národnostní menšina Rusů. Proto zde schválili zákony týkající se občanství dle principů *jus sanguinis* (lat. Právo krve) pro osoby s občanstvím před rokem 1940 a jejich potomky. Lidé, kteří přijeli po okupaci v roce 1940 a jejich potomci, mohou získat občanství naturalizací. Tato politika neplatí pouze pro etnické Rusy, ale i pro Estonce a Lotyše, kteří emigrovali ze země před rokem 1918. Podmínkou udělení občanství je znalost jazyka a historie dané země. Často diskutovanou otázkou posledních let je úroveň a obtížnost zmíněných testů. Ruská vláda, Rada Evropy a mnohé organizace za lidská práva tvrdí, že kvůli obtížnosti testů, je pro starší Rusy, kteří vyrostli v baltské oblasti, téměř nemožné občanství získat. Následkem toho byly v devadesátých letech 2/3 všech minorit v Lotyšsku bez občanství (jinými slovy asi 700 000, převážně rusky mluvících osob). Stali se z nich tzv. neobčané. Neobčan je člověk, který nemá žádné občanství a platí pro něj různé zákony a omezení. Jedním z nich je např. cestování do jiných zemí. Neobčané získají cizinecký pas, ale mnoho zemí EU je neuznává. Dítě, které se narodilo po 21. srpnu 1991 rodičům bez občanství, má právo občanství na žádost rodičů získat. Ve skutečnosti většina ruskojazyčného obyvatelstva lotyšské občanství má buď proto, že žila v předválečném Lotyšsku, nebo se naturalizovala.⁷³

---

72 *Základní informace Litva* [online]. 2006 [cit. 2010-2-25]. Dostupné z WWW: <files.dejdohlavy.webnode.cz/200000013.../Východní%20Evropa.doc >.

73 *Kontinuita a diskontinuita ve vývoji stranicko-politického systému Lotyšska* [online]. 2000 [cit. 2010-2-25]. Dostupné z WWW: <www.cepsr.com/clanek.php?ID=117 >.

Další zemí, kde v poslední době žije velká početní skupina je Velká Británie. Uvádí se, že ve Velké Británii žije přibližně 300 000 Rusů.⁷⁴ Většinou Rusové přišli do Británie hledat příležitosti a svobodu, zatímco někteří přišli investovat své bohatství, jako například Roman Abramovič, druhý nejbohatší Rus na světě, který investoval ve Velké Británii mnoho peněz, např. koupil fotbalový klub Chelsea. Ruští vysoce vzdělaní odborníci přišli uplatnit své dovednosti a najít si zaměstnání s odpovídajícím příjmem. Ruští disidenti a umělci v exilu v Londýně si pochvalují soudní systém, který dodržuje zákony a politické svobody a nabízí mnohem větší ochranu před zkorumpovanými politiky a policisty.

Členské státy zaujímají k menšinám, k řešení problémů menšin a k právní úpravě různý postoj, většinou v souladu s dlouhodobou státní politikou vůči nim, vycházející zejména z ústavy daného státu.⁷⁵

---

74 *Rusové ve Velké Británii* [online]. 2006 [cit. 2010-2-25]. Dostupné z WWW: <www.workpermit.com/news/2006_12_19/uk/russians_londongrad.htm>.

75 *Národnostní (etnické) menšiny v EU* [online]. 2004 [cit. 2010-2-23]. Dostupné z WWW: <<http://www.euractiv.cz/bezpecnost-a-spravedlnost0/link-dossier/nrodnostn-etnick-meniny-v-eu>>.

7 Národnostní menšina v kontextu českého práva

V současnosti se o problémech národnostních neboli etnických menšin hovoří především nikoli v souvislostech jejich obohacujícího vlivu, nýbrž v souvislostech jejich nerovnocenného nebo nerovnoprávného postavení ve většinové společnosti. V tomto ohledu je významná definice národnostní menšiny, která je vždy zakotvená v legislativě jednotlivých států. Z ní se odvíjí i legislativní úpravy stanovující práva menšin. V České republice je charakterizována takto: „Národnostní menšina je společenství občanů České republiky žijících na území současné České republiky, kteří se odlišují od ostatních občanů zpravidla společným etnickým původem, jazykem, kulturou a tradicemi, tvoří početní menšinu obyvatelstva a zároveň projevují vůli být považováni za národnostní menšinu za účelem společného úsilí o zachování a rozvoj vlastní svébytnosti, jazyka a kultury a zároveň za účelem vyjádření a ochrany zájmů jejich společenství, které se historicky utvořilo.“⁷⁶

„Příslušníkem národnostní menšiny je občan České republiky, který se hlásí k jiné než české národnosti a projevuje přání být považován za příslušníka národnostní menšiny spolu s dalšími, kteří se hlásí ke stejné národnosti.“⁷⁷

Česká republika jako demokratický a právní stát, má na zřeteli právo na národnostní a etnickou identitu jako součást lidských práv. Respektuje identitu příslušníků národnostních menšin jako jednotlivců i skupiny projevující se zejména vlastní kulturou, tradicemi či jazykem. Má na zřeteli vytváření multikulturní společnosti a usiluje o harmonické soužití národnostních menšin s většinovým obyvatelstvem. Zaručuje příslušníkům menšin právo na účinnou účast v kulturním, společenském a hospodářském životě a ve veřejných záležitostech, zvláště těch, které se týkají národnostních menšin.

---

76 *Národnostní (etnická) menšina* [online]. 2004 [cit. 2010-2-20]. Dostupné z WWW: <<http://www.msmt.cz/socialni-programy/interkulturni-vzdelavani-a-vzdelavani-mensin>>.

77 *Národnostní menšiny* [online]. 2004 [cit. 2010-2-20]. Dostupné z WWW: <<http://www.vlada.cz/cz/pracovni-a-poradni-organy-vlady/rnm/mensiny/narodnostni-mensiny-15935/>>.

„Základní práva a svobody se zaručují všem bez rozdílu pohlaví, rasy, barvy pleti, jazyka, víry a náboženství, politického či jiného smýšlení, národního nebo sociálního původu, příslušnosti k národnostní nebo etnické menšině, majetku, rodu nebo jiného postavení.“⁷⁸

„Z toho vyplývá, že práva a svobody, které Listina základních práv a svobod přiznává každému, je třeba vykládat právě prostřednictvím principu rovnosti a zákazu diskriminace jako práva a svobody všech lidských bytostí bez rozdílu.“⁷⁹

7.1 Práva příslušníků národnostních menšin

Stále více se prosazují rozdíly mezi lidmi, odlišnosti uvnitř společnosti a rozmanitost nejrůznějších menšin. Pro naši zemi je výhodné a důležité, aby menšiny měly rovné příležitosti a rovnocenné šance se uplatnit, ať již jsou to cizinci, občané se zdravotním postižením, homosexuálové, příjmově a kariérně diskriminované ženy nebo právě příslušníci národnostních menšin. Diskriminace je nejen neslušná, ale stojí i peníze, protože ji stát musí finančně kompenzovat.⁸⁰ Změna nepříznivého trendu není v silách komunit, musí jim pomoci stát.

Právní řád České republiky obsahuje zákony na ochranu národnostních menšin. Práva národnostních menšin jsou upraveny v Ústavě ČR, Listině základních práv a svobod a zákoně č. 273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin.⁸¹

„Práva občanů EU chrání Listina základních práv EU, jejímž účelem je zajistit, aby veškeré členské státy a evropské instituce bránily a prosazovaly opatření k zajištění rovnosti, spravedlnosti, důstojnosti a občanských práv. V této sekci si můžete přečíst o svých ekonomických, sociálních, politických a lidských právech a dozvědět se, co očekávat a jak se zachovat v různých situacích, do kterých se můžete dostat.“⁸²

---

78 GERLOCH, A., HŘEBEJK, J., ZOUBEK, V. *Ústavní systém České republiky*. Praha, 2002, s. 503.

79 GERLOCH, A., HŘEBEJK, J., ZOUBEK, V. *Ústavní systém České republiky*. Praha, 2002, s. 503.

80 *Kvalitní život občanů* [online]. 2004 [cit. 2010-2-19]. Dostupné z WWW: <<http://www.snked.cz/program-kvalitni-zivot-obcanu.html>>.

81 GERLOCH, A., HŘEBEJK, J., ZOUBEK, V. *Ústavní systém České republiky*. Praha, 2002, s. 424.

82 *Tvá práva* [online]. 2004 [cit. 2010-2-20]. Dostupné z WWW: <http://europa.eu/youth/your_rights/index_eu_cs.html>.

Je třeba stručně popsat právní úpravu práv národnostních menšin, která vychází z Listiny práv a svobod a z jednotlivých ustanovení Rámcové úmluvy Rady Evropy o ochraně národnostních menšin. Jde rovněž o práva, jejichž výkon se dotýká činnosti výkonu působnosti orgánů veřejné správy. Menšina musí pociťovat své odlišnosti jako znak své identity. Výkon práv národnostních menšin nesmí být omezován nebo znemožňován.

K právům příslušníků národnostních menšin patří následující:

- **Právo na užívání jazyka národnostní menšiny v úředním styku a při jednání s orgány veřejné správy.** Příslušník národnostní menšiny má právo svobodně a bez zasahování užívat svůj menšinový jazyk, a to v soukromí i na veřejnosti, ústně i písemně. Příslušníci národnostní menšiny, kteří tradičně a dlouhodobě žijí na území České republiky mají právo na užívání jazyka národnostní menšiny v úředním styku a před soudy. Každý, kdo prohlásí, že neovládá český jazyk, je oprávněn používat před orgány činnými v trestním řízení svého mateřského jazyka nebo jazyka o kterém uvede, že ho ovládá.⁸³
- **Právo na užívání jazyka ve věcech volebních** mají příslušníci národnostních menšin, kteří tradičně a dlouhodobě žijí na území České republiky. Jedná se o právo na zveřejnění oznámení o době a místě konání voleb. Dále mají právo na další informace pro voliče v jazyce národnostních menšin. Bylo-li na území obce zřízeno více volebních okrsků, uvede starosta, které části obce náleží do jednotlivých volebních okrsků, a oznámení zveřejní na území každého z nich. Starosta musí rovněž uvést adresy volebních místností a jsou-li v obci vytvořeny volební obvody, jejich popis. Starosta musí v oznámení upozornit voliče na povinnost prokázat při hlasování totožnost a státní občanství České republiky nebo státní občanství státu, jehož příslušníci jsou oprávněni na území České republiky volit. Z pohledu národnostní menšiny je podstatné, že se v obci zřizuje výbor pro národnostní menšiny a toto oznámení se zveřejní i v jazyce příslušné národnostní menšiny. Tento výbor se povinně zřizuje v obci, v jejímž územním obvodu žije alespoň 10% občanů hlásících se k národnostní menšině.⁸⁴ Členy tohoto výboru jsou i zástupci národnostních menšin.

83 PETRÁŠ, R. *Menšiny a právo v České republice*. Praha, 2009, s. 243.

84 GERLOCH, A., HŘEBEJK, J., ZOUBEK, V. *Ústavní systém České republiky*. Praha, 2002, s. 503.

- **Právo na užívání jména a příjmení v jazyce národnostní menšiny.** Příslušníci národnostní menšiny mají právo i povinnost užívat v úředním styku příjmení, které je uvedeno v matričním dokladu. Při zápisu uzavření manželství lze uvést do matriční knihy na základě žádosti ženy, jíž se uzavření manželství týká, v matriční knize příjmení v mužském tvaru, které bude po uzavření manželství žena užívat. Totéž platí i v případě narození dítěte, na základě žádosti jeho rodičů.⁸⁵
- **Právo na vícejazyčné názvy a označení.** Příslušníci menšin, které tradičně a dlouhodobě žijí na území České republiky, mají právo, aby název obce, v níž žijí, názvy jejích částí, ulic, jiných veřejných prostranství, označení budov orgánů veřejné správy a volebních místností byly uvedeny rovněž v jazyce národnostní menšiny.⁸⁶ Zákonem naopak nebude upraveno vystavování znaků a nápisů v menšinových jazycích soukromými osobami. Užití jazyka bude doposud záviset na svobodném rozhodnutí fyzických a právnických osob.
- **Právo na vzdělání v jazyce národnostní menšiny.** Toto právo je důležité ve výchově a vzdělání ve svém mateřském jazyce ve školách, předškolních zařízeních a školských zařízeních. Za účelem naplnění tohoto individuálního práva mohou příslušníci národnostních menšin zřizovat soukromé školy, soukromá školní a předškolní zařízení s vyučovacím jazykem menšiny nebo s výukou jazyka národnostní menšiny jako vyučovacím jazyka. Třidu příslušného ročníku mateřské školy lze zřídit, pokud se ke vzdělání v jazyce národnostní menšiny přihlásí nejméně 8 dětí s příslušností k národnostní menšině. Třidu příslušného ročníku základní školy lze zřídit, pokud se přihlásí nejméně 10 žáků s příslušností národnostní menšiny. Mateřskou školu nebo základní školu lze zřídit za předpokladu, že všechny třídy budou naplněny nejméně 12 dětmi nebo žáky s příslušností k národnostní menšině. Střední školu lze zřídit za předpokladu, že třídy budou naplněny nejméně 15 žáky s příslušností k národnostní menšině. Ve školách se vzděláváním v jazyce národnostní menšiny se vydávají vysvědčení, výuční listy, diplomy o absolutoriu dvoujazyčně, a to jazyce českém a v jazyce národnostní menšiny. Žáci škol a tříd s vyučovacím jazykem národnostní menšiny mají právo skládat společnou i profilovou část maturitní zkoušky v českém jazyce

85 PETRÁŠ, R. *Menšiny a právo v České republice*. Praha, 2009, s. 246.

86 273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin [online]. 2010 [cit. 2010-3-4].

Dostupné z WWW:

<http://portal.gov.cz/wps/portal/_s.155/701/.cmd/ad/.c/313/.ce/10821/.p/8411/_s.155/701?

PC_8411_number1=273/2001&PC_8411_p=8&PC_8411_l=273/2001&PC_8411_ps=10#10821>.

nebo v jazyce národnostní menšiny s výjimkou zkoušky z českého jazyka, kterou skládají v českém jazyce. Školy s vyučovacím jazykem národnostní menšiny je možné zrušit pouze v případě, že nesplňují podmínky.⁸⁷

- **Právo na užívání jazyka národnostní menšiny při výkonu náboženského vyznání.** Toto právo se řídí vnitřními předpisy církve nebo náboženské společnosti. Náboženský život rozvíjejí příslušníci národnostních menšin neomezeně neboť podle Listiny se stát nesmí vázat ani na výlučnou ideologii ani na náboženské vyznání. (Příloha VIII)
- **Právo svobodné volby příslušnosti k národnostní menšině.** Nikomu nesmí vzejít žádná újma. Orgány veřejné správy nevedou evidenci příslušníků národnostních menšin. Získávání, zpracovávání a používání osobních údajů se řídí ustanoveními zvláštních právních předpisů. Údaje o přihlášení se k národnosti získané těmito orgány při sčítání lidu nesmějí být použity pro jiný účel, než pro které byly shromážděny a uloženy, a po statistickém zpracování musejí být zničeny.⁸⁸
- **Právo na sdružování se národnostní menšiny.** Národnostní menšiny se mohou sdružovat v národnostních sdruženích i v politických stranách a v politických hnutích za podmínek a způsobem stanovených zvláštními právními předpisy.⁸⁹ Sdružování příslušníků menšin se neomezuje pouze na občanská sdružení, jejichž počet je v České republice poměrně vysoký. Na národnostním principu lze dále zakládat i politické strany a hnutí, jejichž činnost se však vzhledem k omezené členské základně v celostátním měřítku neprojevuje.
- **Právo účasti na řešení záležitostí týkajících se národnostní menšiny.** Příslušníci mají právo na aktivní účast v kulturním, společenském a hospodářském životě a ve veřejných záležitostech, zvláště pak těch, které se týkají národnostních menšin, jejichž jsou příslušníky, a to na úrovni obce, kraje i na celostátní úrovni. K výkonu práva účasti příslušníků národnostních menšin slouží ve veřejném životě výbory pro národnostní menšiny a Rada vlády pro národnostní menšiny. Výbory pro

87 GERLOCH, A., HŘEBEJK, J., ZOUBEK, V. Ústavní systém České republiky. Praha, 2002, s. 425.

88 273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin [online]. 2010 [cit. 2010-3-4].

Dostupné z WWW:

<http://portal.gov.cz/wps/portal/_s.155/701/.cmd/ad/.c/313/.ce/10821/.p/8411/_s.155/701?

[PC_8411_number1=273/2001&PC_8411_p=4&PC_8411_l=273/2001&PC_8411_ps=10#10821](http://portal.gov.cz/wps/portal/_s.155/701/.cmd/ad/.c/313/.ce/10821/.p/8411/_s.155/701?PC_8411_number1=273/2001&PC_8411_p=4&PC_8411_l=273/2001&PC_8411_ps=10#10821)>.

89 273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin [online]. 2010 [cit. 2010-3-4].

Dostupné z WWW:

<http://portal.gov.cz/wps/portal/_s.155/701/.cmd/ad/.c/313/.ce/10821/.p/8411/_s.155/701?

[PC_8411_number1=273/2001&PC_8411_p=5&PC_8411_l=273/2001&PC_8411_ps=10#10821](http://portal.gov.cz/wps/portal/_s.155/701/.cmd/ad/.c/313/.ce/10821/.p/8411/_s.155/701?PC_8411_number1=273/2001&PC_8411_p=5&PC_8411_l=273/2001&PC_8411_ps=10#10821)>.

národnostní menšiny jsou zřizovány na úrovni místní samosprávy, pokud občané obce hlásící se k jiné, než české národnosti, dosáhnou stanoveného procenta. V kterékoli obci, bez ohledu na zastoupení menšinového obyvatelstva, mohou být v případě potřeby zřizovány Komise pro národnostní menšiny. Takovéto komise pracují např. v Praze, Liberci, Mostě.⁹⁰

- **Právo na rozvoj kultury příslušníků národnostních menšin** - menšinové právo, které je právem kolektivním. Jedná se o právo, v rámci kterého občan menšiny s jinými příslušníky rozvíjí vlastní kulturu. Stát vytváří podmínky pro zachování a rozvoj kultury, tradic a jazyků příslušníků národnostních menšin, které tradičně a dlouhodobě žijí na území České republiky. Podporuje zejména programy zaměřené na divadla, muzea, galerie, knihovny, dokumentační činnost a další aktivity národnostních menšin. Za tím účelem poskytuje dotace ze státního rozpočtu. Podmínky a způsob poskytování dotací stanoví vláda nařízením. Stát nebrání národnostním menšinám v rozvoji své kultury, ať už přímo nebo omezující právní úpravou, a na straně druhé tento rozvoj podporuje. Podpora rozvoje kultury menšin není nijak právně garantována a omezuje se na dotační politiku v rámci grantového systému. Ministerstvo kultury napomáhá dotacemi ze státního rozpočtu vytvářet materiální podmínky potřebné k uchování a rozvoji kulturních aktivit, identity, tradic a jazyka příslušníků národnostních menšin. To se děje buďto formou speciálních grantů na podporu kultury menšin, který znamená, že kultura národnostních menšin je mezi úkoly České republiky chápána jako jedna z priorit nebo formou grantů ostatních odborů Ministerstva kultury ČR. Tímto je možno integraci národnostních menšin vnímat jako přirozenou a neoddělitelnou součást národní kultury. Největším problémem je nedostatek finančních prostředků, kdy požadavky na dotace převyšují možnosti MK ČR.
- **Právo rozšiřovat a přijímat informace v jazyce národnostní menšiny.** Toto právo se neomezuje pouze na práva politická, ale i na oblast vzdělávací, kulturní atd. Stát podporuje pro zachování a rozvoj kultury, tradic a jazyků vydávání periodického i neperiodického tisku, vydávaného v jazycích národnostních menšin, které tradičně a dlouhodobě žijí na území České republiky, a také vytváření a šíření rozhlasových a televizních pořadů.⁹¹

---

90 GERLOCH, A., HŘEBEJK, J., ZOUBEK, V. *Ústavní systém České republiky*. Praha, 2002, s. 425.

91 FILIP, J. *Výbrané kapitoly ke studiu ústavního práva*. Brno, 2001, s. 151.

7.2 Právní formy pobytu cizinců v ČR

Pobyt cizinců na území České republiky je upraven zejména v zákoně č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů.⁹²(Příloha IX)

Cizincem se rozumí fyzická osoba, která není občanem ČR, včetně občana Evropské Unie.⁹³ Cizinec je oprávněn pobývat na území ČR přechodně nebo trvale. Cizinec může na území ČR pobývat bez víza, na základě víza nebo na základě povolení k dlouhodobému pobytu. U přechodného bezvízového pobytu může cizinec pobývat pouze tehdy, stanoví-li tak mezinárodní smlouva, rozhodne-li tak vláda České republiky nebo v případech, kdy tak stanoví cizinecký zákon (zákon č. 326/1999 Sb.) Po přijetí do Evropské unie je Česká republika vázána příslušnými předpisy, které jsou pro všechny členské státy závazné. Tyto předpisy obsahují výčet států, jejichž státní příslušníci při pobytu do 3 měsíců podléhají vízové povinnosti a výčet států, jejichž státní příslušníci jsou od vízové povinnosti osvobozeni.

Občané Ruské federace potřebují k cestě do České republiky vízum nebo jiný doklad, který jej nahrazuje. Takovým dokladem je zejména povolení k dlouhodobému či trvalému pobytu vydané Českou republikou. Pro účel tranzitu přes území ČR lze místo průjezdního víza typu B použít: platné jednotné schengenské vízum (typ B nebo C), platné vízum typu B nebo C vydané Estonskem, Bulharskem, Litvou, Lotyšskem, Maďarskem, Polskem, Rumunskem, Slovenskem nebo Slovinskem, platné dlouhodobé vízum (typ D) vydané členským státem EU, Islandem nebo Norskem, platné pobytové povolení vydané členským státem EU, Islandem, Norskem, Švýcarskem nebo Lichtenštejnskem. Cizinec v tiskopise žádosti o udělení víza vyznačí účel pobytu a to turistika, návštěva, tranzit, obchodní účel, služební, studijní, pracovní, lázeňský a ostatní.⁹⁴

Vícenásobné vízum lze vydat občanům RF pouze za podmínky, že v průběhu předchozího roku obdrželi alespoň jedno jednorázové vízum v ČR či jiném

⁹² *Pobyt cizinců na území ČR* [online]. 2009 [cit. 3. 2010-3-4]. Dostupné z WWW:

<http://www.mzv.cz/moscow/cz/viza_a_konzularni_informace/cestujeme_do_cr/pobyt_cizincu_na_uzemi_cr.html>.

⁹³ VLČKOVÁ, A. *Zákon o pobytu cizinců na území ČR a související předpisy s výkladem*. Praha, 2003, s. 15.

⁹⁴ VLČKOVÁ, A. *Zákon o pobytu cizinců na území ČR a související předpisy s výkladem*. Praha, 2003, s. 61.

schengenském státu a využili ho. Vícenásobné vízum není udělováno, je-li účelem cesty turistika.

Občanům RF bude možné udělit toto vízum bez předchozího jednorázového pobytu pouze v případě manželů a dětí, které nedosáhly věku 21 let, navštěvujících občany RF pobývajících v ČR či jiném členském státu EU na základě dlouhodobého víza nebo povolení k pobytu a v případě členů výkonných a zákonodárných sborů, ústavních a nejvyšších soudů.

Pro občany Ruské federace zůstávají poplatky beze změn, t.j. 35,- EUR, v případě expresního víza 70,- EUR (výjimku tvoří občané RF, uvedení v Dohodě mezi ES a RF o zjednodušení udělování víz občanům EU a RF, ti jsou od poplatků osvobozeni).⁹⁵

Vzhledem k readmisní dohodě podepsané mezi RF a EU je od 1. 1. 2008 jako jeden z povinných dokumentů předkládaných při podání žádosti o vízum od všech ruských žadatelů požadována kopie datové stránky a stránky s registrací v tzv. „obščegraždanském pasu“ (občanský průkaz).⁹⁶

„Občan Ruské federace, jehož manželka nebo manžel je občanem země EU, může cestovat do České republiky bez víza. A to v případě, že může prokázat skutečnost, že je rodinným příslušníkem občana EU, může to prokázat průkazem o pobytu rodinného příslušníka občana EU nebo průkazem o povoleném nebo trvalém pobytu vydaným jiným členským státem EU.“⁹⁷ Po příjezdu do ČR je cizinec povinen se zaregistrovat do tří pracovních dnů na příslušném oddělení cizinecké policie.

---

95 *Víza po zapojení ČR do schengenského prostoru* [online]. 2009 [cit. 2010-3-4]. Dostupné z WWW: <http://www.mzv.cz/moscow/cz/viza_a_konzularni_informace/konzularni_informace/vizova_problematika/viza_po_pripojeni_cr_k_shengenskemu.html>.

96 *Víza po zapojení ČR do schengenského prostoru* [online]. 2009 [cit. 2010-3-4]. Dostupné z WWW: <http://www.mzv.cz/moscow/cz/viza_a_konzularni_informace/konzularni_informace/vizova_problematika/viza_po_pripojeni_cr_k_shengenskemu.html>.

97 *Pobyt cizinců na území ČR* [online]. 2009 [cit. 2010-3-4]. Dostupné z WWW: <http://www.mzv.cz/moscow/cz/viza_a_konzularni_informace/cestujeme_do_cr/pobyt_cizincu_na_uzemi_cr.html>.

8 Perspektivy ruské menšiny v ČR do budoucna

Proces imigrace Rusů do České republiky je dlouhodobý a lze očekávat, že bude pokračovat. Ruské menšiny v České republice zůstávají stále tématem, který bude nutno dále zkoumat a prověřovat dalšími studii a kultivovat jinými přístupy. Nutností je i dynamika samotného imigračního procesu, která zjištěné skutečnosti může poměrně rychle měnit. Obavy z mezilidských vztahů a diskriminace ze strany majoritní populace mohou být v budoucnu oprávněné, a proto je nutné stav důkladně analyzovat a řešit.

Pro lepší a fungující vztah Ruské menšiny v České republice a národnostních menšin vůbec, je nutné vytvořit vstupní bránu, která bude obsahovat odkazy na stránky s informacemi o praktické práci s příslušníky národnostních menšin, databázi organizací pro řešení problémů menšin v České republice a provozovat databázi projektů zabývajících se menšinovou problematikou. Dále je potřebné vytvořit databázi literatury vztahující se k problematice menšin, informovat o akcích a navazovat aktivní vzájemnou spolupráci se zástupci organizací s cílem nabídnout informace a podpořit menšiny v jejich aktivitách.

Komunity přistěhovalců hrají nezanedbatelnou roli při integraci svých příslušníků, pomáhají jim přežít v novém prostředí. Jednotlivá společenství implicitně vyvíjejí integrační strategie v interakci s dominantní populací včetně veřejných institucí. Tyto strategie jsou společnou kulturou imigrační komunity, která je distribuovaná všem příslušníkům v rámci politiky identity dané komunity. V budoucnu bude tedy potřeba veškeré tyto aktivity intenzivně podporovat.

Je možné se domnívat, že převládá negativní názor na Rusko a jeho občany v České republice. Na základě čeho lidé hodnotí svůj vztah k jednotlivým menšinám? Nemůžeme znát příslušníky všech národnostních menšin, s některými se člověk ani nesešel. Může se jednat o menšiny z vyspělých zemí nebo naopak chudých, může jít o jakousi spjatost historickou nebo geografickou. Ruští občané mají jádro ve své historii a jsou považovány za tvrdý národ a svoji sílu ukazují za svými hranicemi. Pokud jde o ruské obyvatele v Čechách, jsou k našim občanům vstřícnější. Ruské občany přijímáme, nezapomínáme však na minulost, ale vztahy mezi ruskými a českými občany

se postupně zlepšují a doufejme, že i jejich další vývoj se bude nést ve stejném duchu. Je však nezbytně nutné na česko-ruských vztazích aktivně pracovat.

Je otázkou, s jakými problémy se musí minoritní skupina na cizím území potýkat. S příchodem cizinců na území České republiky je spojená celá řada administrativních úkonů a bariér vstupu. Mezi tyto bariéry lze zařadit, jazykovou bariéru, kriminalitu, diskriminaci, práci na černo, ilegální migraci, odlišnost kultury atd.

Imigrace občanů jiné národnosti do ČR představuje často proces velmi komplikovaný, který s sebou přináší řadu obtíží jak pro minoritní, tak i majoritní společnost. Jedním z hlavních problémů imigrace, který ČR v současné době řeší je nelegální pobyt cizinců, který skýtá mnohá úskalí právních, ekonomických i etických. Česká republika dosud při řešení problému nelegality pobytu cizinců sází výhradně na represii. Opatření bývají bohužel neefektivní a finančně náročná. Počty dopadených cizinců jsou i přes velké razie mizivé a zadržování cizinců v detenčních táborech a fyzické deportace jsou drahé. Iniciativa navrhuje, aby této skupině imigrantů byl umožněn beztrestný výjezd, jehož možným přínosem by bylo to, že si věci dají do pořádku a budou moci po uhrazení pokuty a symbolickém trestu krátkodobého vyhoštění přijet např. i na připravovanou Zelenou kartu. Problém by se dal ošetřit i prováděcí vyhláškou ke zmíněnému institutu, která by např. stanovila i několikaměsíční lhůtu, během níž by se cizinci bez povolení k pobytu mohli dobrovolně dostavit na příslušné úřady, aniž by se vystavili fatální sankci.⁹⁸

Migrace občanů bude zajisté probíhat v budoucnu i nadále a pravděpodobně i ve větší míře vzhledem k sílící globalizaci. Je třeba, aby Česká republika vytvořila jednak informační databáze jak pro imigranty, tak ale i pro většinovou společnost, která je s příslušníky národnostních menšin konfrontována, jednak účinné právní nástroje, prostřednictvím kterých by byly eliminovány negativní vlivy imigrace do ČR.

---

98 *Ukrajinský sen o práci v české kotlině* [online]. 2009 [cit. 2010-4-3]. Dostupné z WWW: <<http://migration4media.net/book/export/html/62>>.

Závěr

Cílem bakalářské práce bylo popsat a zhodnotit vývoj migrace a integrace občanů Ruské federace v České republice z hlediska sociodemografických a geografických parametrů. Práce vychází ze studia teoretické literatury, případových studií, právních dokumentů i z vlastní analýzy.

V úvodu práce byly vysvětleny základní odborné pojmy, klíčové pro bakalářskou práci, jako je národ, národnost, etnikum, etnogeneze, národnostní menšiny, migrace, emigrace, integrace, asimilace a multikulturní výchova. V historickém náhledu byl pak popsán vznik ruského národa a jeho vývoj až do současné doby, byla analyzována migrace ruského národa na území ČR z historického hlediska, byly popsány jednotlivé vlny ruské migrace a integrace na české území, do Československa a následně po roce 1993 do ČR. Práce reflektuje migraci ruského obyvatelstva jak na teritoriu ČR, tak i do ostatních zemí Evropy. Ruské obyvatelstvo se původně soustřeďovalo v evropské části dnešní Ruské federace a na ukrajinském území. Od 14. století docházelo k diferenciaci ruského obyvatelstva na tři základní skupiny: velkoruskou, ukrajinskou a běloruskou. V 16. - 18. století Rusové začali osidlovat rozsáhlá území na severu země, na Sibiři až po Dálný Východ a oblast Černomoří, Kavkazu a Střední Asii, kde žijí dodnes.

Na území ČR žili a žijí mnohé národnostní menšiny, přičemž ruská tvoří 7 %. První kroky ruské emigrace začaly v dobách Rakouské monarchie. Karlovy Vary navštívil i Car Petr Veliký, poté začali do města jezdit početní příslušníci ruské a polské šlechty. Ruská šlechta začala rovněž navštěvovat i další lázeňská města. Velká přítomnost Rusů v Čechách začala až první světovou válkou, když do Čech začali být internováni ruští zajatci. Uprchlíci odcházeli z nově vzniklého státu SSSR v několika vlnách a trasy jejich odchodů z vlasti vedly několika různými směry. Emigranti z předrevolučního Ruska, kteří se usadili v Praze a mnoha dalších místech v Československu, přišli většinou z Turecka, kam byli na konci roku 1920 odvezeni z Krymu. Politika první republiky byla k menšinám vstřícná, a i proto se odehrála tzv. „Ruská pomocná akce“. Úkolem bylo vyřešit dopravu uprchlíků z Cařihradu do Prahy. Dle statistik byl největší počet uprchlíků v Československu v roce 1925. Postupem času se jejich počet snižoval. Po roce 1945 se počet Rusů podstatně snížil a migranti, kteří zůstali na našem území, byli vyňati z upřednostňování všeho ruského. V roce 1968

vstoupili do Československa vojska Varšavské smlouvy v čele s vojáky Sovětského svazu, ruští vojáci v Československu zůstali až do roku 1990. Po vzniku samostatné České republiky v roce 1993 začali Rusové ihned přicházet do České republiky za prací a jejich počet každým rokem narůstal.

Z hlediska současné migrace, nejpočetnější vlna přišla po rozpadu SSSR. Důvody pro odchod z vlasti byly různorodé. Rusové do těchto důvodů řadí zejména politickou nestabilitu, špatnou ekonomickou situaci, nízkou životní úroveň, růst zločinnosti a nezaměstnanost. Socioekonomická situace v Rusku je jednou ze stěžejních determinant populačního pohybu a ovlivňuje počet a strukturu ruské imigrační komunity v Česku dnes. Ruská komunita tvoří v ČR specifickou emigrační skupinu, jejímž hlavním cílem je uzavřenost vůči majoritní společnosti. V Čechách se vytvořila řada organizací a institucí, které jsou zaměřeny na rozvoj kulturních, vědeckotechnických, vzdělávacích a informačních styků Ruské federace s Českou republikou. Společné pro všechny organizace je snaha o dosažení a udržení dobrých vzájemných vztahů a získání důvěry mezi jednotlivými uskupeními. K těmto organizacím patří například Ruský institut, Ruská občina, Očag atd. Etnické menšiny imigrantů žijí komunitním životem, organizují kulturní a společenské akce.

Při pohledu na geografické umístění ruských občanů v České republice lze říci, že je celoplošné s největší koncentrací v Praze, Karlových Varech, Brně a jiných městech. Pro snadnější pohyb mezi Ruskem a ČR slouží letecká linka Moskva – Karlovy Vary. Největší část ruské menšiny se sdružuje právě v Karlových Varech.

Aktivity Rusů mají jak pozitivní, tak i negativní dopady. K pozitivním lze řadit například kulturní společenské aktivity, ekonomický přínos a k negativním patří například kriminalita a nelegální migrace. Mezi negativní lze dále zařadit například vybudování Ruské vesnice ve Slavkovském lese.

Ruští imigranti nemají výraznější problémy v materiálním zajištění svých rodin. Často těmito imigranty jsou movití občané. Rusové hodnotí pracovní aktivity v Česku jako velmi kladné. Často to bývá důvodem opuštění Ruska a příchodu imigrantů do České republiky. Více pravděpodobnou příčinou je politická nestabilita Ruska a obavy o vlastní bezpečí, které je spojováno především s růstem kriminality v Ruské federaci.

Dále byl řešen problém imigrace Ukrajinců do České republiky, která byla srovnávána s ruskou. Ukrajinská národní skupina se v českých zemích kontinuálně rozvíjela zhruba od přelomu 19. a 20. století. Ke zvýšení počtu Ukrajinců v českých zemích přispěly svým způsobem obě světové války. Většina Ukrajinců na českém území zůstávala na sklonku druhé světové války kriticky zaměřena proti sovětskému režimu na Ukrajině a proti perspektivě jeho nastolení v zemích střední Evropy, proto i poválečný vývoj ukrajinské integrace v ČR nebyl příliš pozitivní. Ukrajinci přicházejí do Česka ve většině případů z důvodu neúnosného stavu ukrajinské ekonomiky. K dosti častému rysu Ukrajinců žijících v Čechách, patří malá znalost českého jazyka a malá účast na kulturním a společenském životě. Velká část Ukrajinců vstupuje do České republiky bez jakéhokoli oprávnění k pobytu či práci a snaží se práci získat. Převažuje zejména trend ženatých mužů, kteří přicházejí do Česka bez rodin. Tito muži vykonávají většinou nekvalifikovanou práci, především ve stavebnictví, která je málo odměňována. Často dochází ke zneužívání zaměstnavatelem a různými prostředníky. Pokud porovnáme integraci ruské a ukrajinské menšiny v ČR, lze říci, že Ukrajinci se ve větší míře nechávají zaměstnávat zaměstnavateli a Rusové zde spíše podnikají.

Dále byla zhodnocena problematika národnostních menšin v kontextu českého práva. Každý příslušník národnostní menšiny má svá práva, která musí být druhými respektována. Z analýzy právních dokumentů ČR pro menšinovou otázku vyplývá, že národnostní menšiny jsou českými právními úpravami poměrně jasně definovány, podobně jako jejich práva. Klíčovými dokumenty pro práva národnostních menšin jsou Ústava ČR, Listina základních práv a svobod a zákon č. 273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin. K základním právům občanů národnostních menšin v ČR patří například právo na užívání jazyka národnostní menšiny v úředním styku a při jednání s orgány veřejné správy, právo na vzdělání v jazyce národnostní menšiny, právo rozšiřovat a přijímat informace v jazyce národnostní menšiny, právo na sdružování se národnostní menšiny a další. Českými právními úpravami jsou rovněž jasně definovány formy pobytu cizinců v ČR. Cizinec může na území ČR pobývat bez víza, na základě víza nebo na základě povolení k dlouhodobému pobytu.

Proces migrace do České republiky je dlouhodobý, a proto lze očekávat jeho pokračování. Vztahy s občany Ruské federace u nás se postupně zlepšují, často ale je stále pod vlivem pro ČR negativních zkušeností z minulosti. Přesto se lze domnívat, že vztahy mezi Čechy a Rusy se budou do budoucna zlepšovat.

Proč občané Ruské federace volí k pobytu právě Česko? Je to z důvodu slabé ekonomiky Ruska, nezaměstnanosti a z celkového nedostatku příležitostí k uplatnění. Odchod jednoho až dvou lidí za prací do ciziny je často nutností k přežití rodiny. Česko má pro Rusy výhodnou geografickou polohu, je jim blízké svojí kulturou. Jsme taktéž Slované a žili jsme v sovětském bloku. Snadno se u nás domluví. Navíc náš pracovní trh nelegální pracující „vítá“. Restriktivní politika vůči nim v praxi moc nefunguje. Získat české vízum je také poměrně snadné. Cizinci víza využijí k legálnímu příjezdu a po jejich vypršení sklouznou do šedé zóny. První kroky jim zjednoduší komunity, které se v Česku již etablovaly. Krajanům pomohou třeba s hledáním práce a bytů.

Ruská menšina s sebou nese mnoho pozitivního i negativního. V kladném ohledu je pro nás přínosem v ekonomické rovině. Pro českou ekonomiku je ruská menšina zdrojem pracovní síly zejména ve stavebnictví a službách a dále ruší podnikatelé, kteří se zde natrvalo usadili přinášejí České republice finance, které vydělali v Ruské federaci a investují je v České republice do nemovitostí a do různých společností, které zde zakládají. Rusové jsou taktéž přínosem v intelektuálních typech činnosti jako je tanec a balet. Umělci Ruské federace, kteří jsou velmi disciplinovaní ve své baletní profesi, tak obohacují české baletní soubory, a tím jsou přínosem nejen pro českou, ale i evropskou kulturu.

Za negativní vliv lze považovat fakt, že ruská menšina zaměstnává především své lidi, je spíše uzavřena vůči majoritní společnosti, proto pro česko-ruské vztahy by bylo lepší, kdyby se česká a ruská komunita otevřela, Rusové by se více učili český jazyk a více se otevřeli majoritní společnosti. K dalším problematickým oblastem patří ilegální pobyty, práce na černo nebo kriminalita příslušníků ruské nebo i ukrajinské menšiny.

Problematika národnostních menšin je v dnešní multikulturní společnosti velmi aktuální, setkáváme se však často s odmítavými přístupy majoritní společnosti zejména kvůli výše zmíněným negativním dopadům imigrace, ale také kvůli neinformovanosti, neporozumění nebo dokonce xenofobním náladám české společnosti. A právě tato oblast informací skýtá vysoký potenciál a řadu možností, jak intervenovat s cílem zlepšení česko-ruských vztahů i postojů k národnostním menšinám obecně.

Úkolem budoucnosti je ale také vytvoření účinnějších nástrojů pro boj s negativními dopady imigrace. Jedině pak bude možné bezkonfliktní a nezaujaté soužití v duchu otevřeného dialogu kultur i v České republice.

Seznam použité literatury

Literární zdroje:

1. BARTÁK, J. et al. *Encyklopedický slovník*. 1. vyd. Praha : Odeon, 1993. 1253 s. ISBN 80-207-0438-8.
2. BROUČEK, S. et. al. *Základní pojmy etnické teorie*. 1. vyd. Praha : Český lid, 1991. 257 s.
3. FILIP, J. *Vybrané kapitoly ke studiu ústavního práva*. 2. vyd. Brno : Masarykova univerzita, 2001. 458 s. ISBN 80-210-2592-1.
4. GERLOCH, A., HŘEBEJK, J., ZOUBEK, V. *Ústavní systém České republiky*. 4. vyd. Praha : Prospektrum, 2002. 568 s. ISBN 80-7175-077-8.
5. JEŽEK, V. et al. *Město stříbra a slávy*. 1. vyd. Městský národní výbor v Příbrami, 1966. 172 s.
6. KOPŘIVOVÁ, A. *Střediska ruského emigrantského života v Praze (1921-1952)*. 1. vyd. Praha : Národní knihovna – Slovanská knihovna, 2001. 113 s. ISBN 80-7050-378-5.
7. KOPŘIVOVÁ, A. *Ruská, ukrajinská a běloruská emigrace v Praze*. 2. vyd. Praha : Národní knihovna ČR, 1999. 29 s. ISBN 80-7050-314-9.
8. KRÁL, V. et. al. *Malý encyklopedický slovník A – Ž*. 1. vyd. Praha : Academia, 1972. 1456 s.
9. PETRÁŠ, R. *Menšiny a právo v České republice*. 1. vyd. Praha : Auditorium, 2009. ISBN 978-80-87284-00-1.
10. PRŮCHA, J. *Multikulturní výchova*. 1. vyd. Praha : ISV nakladatelství, 2001. 211 s. ISBN 80-85866-72-2.
11. PRŮCHA, J. *Pedagogický slovník*. 4. vyd. Praha : Portál, 2003. 322 s. ISBN 80-7178-772-8.
12. SAVICKÝ, I. *Osudová setkání*. 1. vyd. Praha : Academia, 1999. 271 s. ISBN 80-200-0770-9.
13. ŠATAVA, L. *Národnostní menšiny v Evropě*. 1. vyd. Praha : Ivo Železný, nakladatelství a vydavatelství, 1994. 385 s. ISBN 80-7116-375-9.
14. ŠIŠKOVÁ, T. *Menšiny a migranti v České republice*. 1. vyd. Praha : Portál, 2001. 200 s. ISBN 80-7178-648-9.
15. ŠTĚPÁNEK, M. et al. *Ilustrovaný encyklopedický slovník*. 1. vyd. Praha : Academia, 1980. 976 s. ISBN 505-21-856.
16. VLČKOVÁ, A. *Zákon o pobytu cizinců na území ČR a související předpisy s výkladem*. 1. vyd. Praha : Eurounion, 2003. 416 s. ISBN 80-7317-024-8.

Elektronické zdroje:

1. Moravcová, M. *Postavení národnostních menšin* [online]. 2006 [cit. 23. února 2010]. Dostupné z WWW: <www.fhs.cuni.cz/.../moravcova_o_postaveni_narodnostnich_mensin.doc>.
2. Šimová, J. *Rusové v Karlových Varech aneb čím je to město* [online]. 2004 [cit. 17. prosince 2009]. Dostupné z WWW: <<http://www.migraceonline.cz/e-knihovna/?x=1955318>>.
3. Štyglarová, T. *Vývoj obyvatelstva v České republice v roce 2008* [online]. 2009 [cit. 3. března 2009]. Dostupné z WWW: <http://www.zlin.czso.cz/csu/2009edicniplan.nsf/publ/4007-09-v_roce_2008>.
4. *150 VŠB – TŮ Ostrava* [online]. 1993 [cit. 14. prosince 2009]. Dostupné z WWW: <http://www.vsb.cz/okruhy/univerzita/historie_soucasnost_vize/historie/150let>.
5. *273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin* [online]. 2010 [cit. 3. dubna 2010]. Dostupné z WWW: <http://portal.gov.cz/wps/portal/_s.155/701/.cmd/ad/.c/313/.ce/10821/.p/8411/_s.155/701_PC_8411_number1=273/2001&PC_8411_p=4&PC_8411_l=273/2001&PC_8411_ps=10#10821>.
6. *Baroko v Karlových Varech* [online]. 2006 [cit. 13. listopadu 2009]. Dostupné z WWW: <<http://litera.blog.cz/0609/baroko-v-karlovych-varech>>.
7. *Centrum Ruské diaspory v ČR* [online]. 2005 [cit. 17. prosince 2009]. Dostupné z WWW: <<http://centrum-ruske-diaspory.webnode.cz/>>.
8. *Cizinci v České republice* [online]. 2002 [cit. 13. prosince 2009]. Dostupné z WWW: <www.cvvm.cas.cz/upl/nase.../100006s_chludilova_cizinci.pdf>.
9. *Čeští legionáři na Sibiři* [online]. 1996 [cit. 13. prosince 2009]. Dostupné z WWW: <<http://www.odpor.org/files/legionari.pdf>>.
10. *Dějiny a současnost Ukrajinců v ČR* [online]. 2005 [cit. 23. listopadu 2009]. Dostupné z WWW: <www.cizinci.cz/clanek.php?lg=1&id=160>.
11. *Hrůza Karlovarska - ruská vesnice ve Slavkovském lese* [online]. 2007 [cit. 17. prosince 2009]. Dostupné z WWW: <http://cestovani.idnes.cz/hruza_karlovarskeho_kraje-ruska-vesnice-ffe-igcechy.asp?c=A070920_120949_igcechy_tom>.
12. *Kontinuita a diskontinuita ve vývoji stranicko-politického systému Lotyšska* [online]. 2000 [cit. 2010-2-25]. Dostupné z WWW: <www.cepsr.com/clanek.php?ID=117>.
13. *Kvalitní život občanů* [online]. 2004 [cit. 19. února 2010]. Dostupné z WWW: <<http://www.snked.cz/program-kvalitni-zivot-obcanu.html>>.
14. *Malý přehled slovanských počátků* [online]. 2009 [cit. 13. listopadu 2009]. Dostupné z WWW: <<http://www.navychod.cz/?req=article&id=236>>.

15. *Národnostní (etnická) menšina* [online]. 2004 [cit. 2010-2-20].
Dostupné z WWW: <<http://www.msmt.cz/socialni-programy/interkulturni-vzdelavani-a-vzdelavani-mensin>>.
16. *Národnostní (etnické) menšiny v EU* [online]. 2004 [cit. 23. února 2010].
Dostupné z WWW: <<http://www.euractiv.cz/bezpecnost-a-spravedlnost0/link-dossier/nrodnostn-etnick-meniny-v-eu>>.
17. *Národnostní menšiny* [online]. 2004 [cit. 2010-2-20]. Dostupné z WWW:
<<http://www.vlada.cz/cz/pracovni-a-poradni-organy-vlady/rnm/mensiny/narodnostni-mensiny-15935/>>.
18. *Národnostní menšiny v České republice* [online]. 2005 [cit. 13. listopadu 2009].
Dostupné z WWW:
<www.fhs.cuni.cz/kos/kestazeni/.../narodnostni%20mensiny_v_cr.doc>.
19. *Pobyt cizinců na území ČR* [online]. 2009 [cit. 3. 2010-3-4]. Dostupné z WWW:
<http://www.mzv.cz/moscow/cz/viza_a_konzularni_informace/cestujeme_do_cr/pobyt_cizincu_na_uzemi_cr.html>.
20. *Pobyt cizinců na území ČR* [online]. 2009 [cit. 4. března 2010].
Dostupné z WWW:
<http://www.mzv.cz/moscow/cz/viza_a_konzularni_informace/cestujeme_do_cr/pobyt_cizincu_na_uzemi_cr.html>.
21. *Počty cizinců v ČR* [online]. 2010 [cit. 31. ledna 2010]. Dostupné z WWW:
<http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/tabulky/ciz_pocet_cizincu-005600>.
22. *Politická participace cizinců a otázka menšin v České republice* [online]. 2003 [cit. 17. prosince 2009]. Dostupné z WWW:
<http://www.migraceonline.cz/e_knihovna/?x=1957451>.
23. *Ruská komunita v České republice* [online]. 2001 [cit. 17. prosince 2009].
Dostupné z WWW:
<http://www.cizinci.cz/files/clanky/129/ruska_komunita.pdf>.
24. *Ruská kulturní identita* [online]. 2005 [cit. 17. prosince 2009].
Dostupné z WWW: <<http://www.mezikulturnidialog.cz/ruska.html>>.
25. *Ruské středisko vědy a kultury v Praze* [online]. 2009 [cit. 17. prosince 2009].
Dostupné z WWW: <<http://rcnk2.ic.cz/>>.
26. *Rusové ve Velké Británii* [online]. 2006 [cit. 2010-2-25]. Dostupné z WWW:
<www.workpermit.com/news/2006_12_19/uk/russians_londongrad.htm>.
27. *Současná migrace Ukrajinců a Rusů do Česka* [online]. 2003 [cit. 2009-3-7].
Dostupné z WWW: <<http://www.migraceonline.cz/e-knihovna/?x=1957577>>.

28. *Soudobé dějiny* [online]. 2004 [cit. 17. prosince 2009].
Dostupné z WWW: <<http://www.ceeol.com/aspx/issuedetails.aspx?issueid=0dc59fff-c9e1-48df-bace-6a6ead9254dd&articleId=bcbd001f-bd10-418f-9e9c-f6e41b6690b0>>.
29. *Tisíce Rusů našlo v ČR svůj domov* [online]. 2002 [cit. 13. listopadu 2009].
Dostupné z WWW:
<[http://www.irucz.ru/cz/zpravy/1/102 ceska republika/10211-/-/109-socialni-oblast/6405-ruskojazyzna-komunita-v-praze-budovani-mesta-ve-meste/](http://www.irucz.ru/cz/zpravy/1/102%20ceska%20republika/10211-/-/109-socialni-oblast/6405-ruskojazyzna-komunita-v-praze-budovani-mesta-ve-meste/)>.
30. *Tvá práva* [online]. 2004 [cit. 2010-2-20]. Dostupné z WWW:
<http://europa.eu/youth/your_rights/index_eu_cs.html>.
31. *Ukrajinský sen o práci v české kotlině* [online]. 2009 [cit. 3. dubna 2010].
Dostupné z WWW: <<http://migration4media.net/book/export/html/62>>.
32. *Víza po zapojení ČR do schengenského prostoru* [online]. 2009 [cit. 4. března 2010]. Dostupné z WWW:
<http://www.mzv.cz/moscow/cz/viza_a_konzularni_informace/konzularni_informace/vizova_problematika/viza_po_pripojeni_cr_k_shengenskemu.html>.
33. *Výroční zpráva vlády pro národnostní menšiny za rok 2007* [online]. 2007 [cit. 17. prosince 2009]. Dostupné z WWW:
<www.mkc.cz/img/otevrena_skola/ke_stazeni/vz_rv_pro_narodnostni_mensiny.pdf>.
34. *Vývoj obyvatelstva v České republice v roce 2008* [online]. 2008 [cit. 31. ledna 2010]. Dostupné z WWW: <<http://www.czso.cz/csu/2009edicniplan.nsf/p/1803-09>>.
35. *Základní informace Litva* [online]. 2006 [cit. 25. února 2010].
Dostupné z WWW:
<files.dejdohlavy.webnode.cz/200000013.../Východní%20Evropa.doc>.
36. *Zpráva o situaci národnostních menšin v České republice v roce 2003* [online]. 2003 [cit. 18. prosince 2009]. Dostupné z WWW:
<http://www.vlada.cz/assets/ppov/rnm/dokumenty/dokumenty_rady/_zprava2003_.pdf>.

Seznam příloh

- I. Počty občanů Ruské národnosti s povoleným pobytem na území ČR za poslední čtyři roky
- II. Ruské Organizace menšin a kulturní instituty
- III. První ruská vesnice v Karlových Varech
- IV. Cizinci v ČR podle kraje, okresu a typu pobytu
- V. Rozdělení migrace na dobrovolnou a nucenou
- VI. Cizinci v EU
- VII. Poměr obyvatel v členských zemích EU s etnickým původem, obyvatel ruské národnosti a obyvatel jiných národností v %
- VIII. Náboženské skupiny v Rusku a Rusové víru nepraktikující nebo nevěřící
- IX. Druhy pobytů cizinců v ČR

Abstrakt

SOUKUPOVÁ, L. *Ruské menšiny v České republice : bakalářská práce*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2010. 58 s. Vedoucí bakalářské práce PhDr. Lenka Havelková.

Klíčová slova: integrace, migrace, národnostní menšina, ruská menšina v ČR

Bakalářská práce popisuje a vysvětluje život ruské menšiny v České republice, migraci a integraci občanů Ruské federace na území České republiky. Práce reflektuje historická východiska migrace ruského obyvatelstva na území ČR, hodnotí stav současné migrace a integrace občanů Ruské federace na území ČR, geografické umístění ruských občanů a sociodemografické podmínky života v Rusku, které jsou příčinou imigrace do ČR. Bakalářská práce rovněž hodnotí migraci a integraci ukrajinské menšiny a srovnává ji s ruskou menšinou. Práce analyzuje a shrnuje práva národnostních menšin a právní formy pobytu cizinců v ČR v kontextu české právní soustavy. Závěr je věnován perspektivám ruské menšiny v ČR do budoucna.

Abstract

SOUKUPOVÁ, L. Russian minorities in the Czech Republic: Bachelor theses. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, o. p. s., 2010. 58 s. Head of the bachelor theses PhDr. Lenka Havelková.

Key words: integration, migration, national minority, Russian minority in the Czech Republic

The bachelor theses describes and explains the life of the Russian minority in the Czech Republic, the migration and integration of the Russian Federation citizens within the territory of the Czech Republic. The thesis reflects historical basis of the Russian population within the territory of the Czech Republic, evaluates the state of the current migration and integration of the Russian Federation citizens, the geographical location of the Russian citizens and social-demographic conditions of the life in Russia, which are the cause of the immigration to the Czech Republic. The bachelor theses also assesses the migration and integration of the Ukraine minority and compares it with the Russian minority. The thesis analyzes and summarizes the rights of national minorities and legal forms of the residence of foreigners in the Czech Republic in the context of the Czech system of law. The end of the thesis is devoted to the future perspectives of the Russian minority in the Czech Republic.

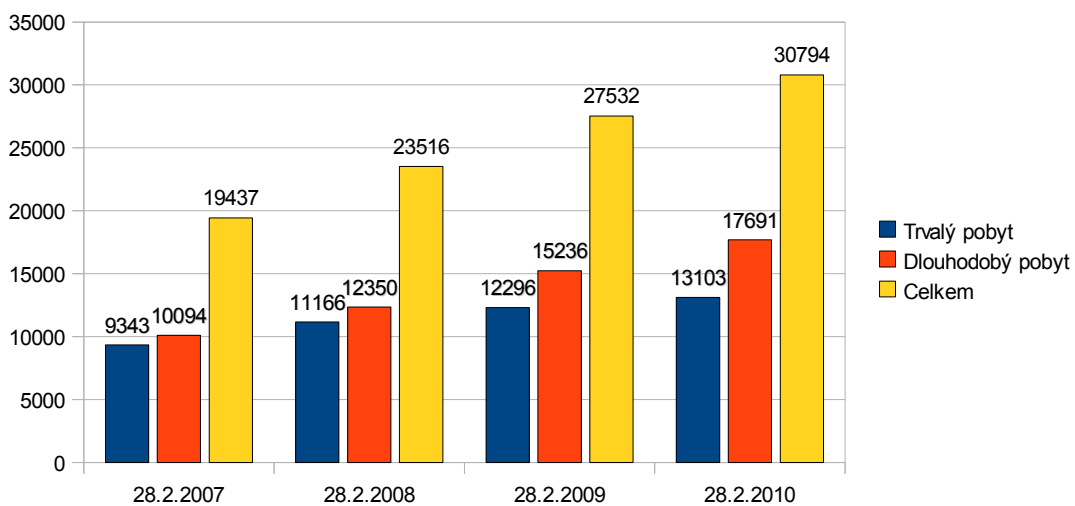
Přílohy

Příloha I:

Počty občanů Ruské národnosti s povoleným pobytem na území ČR za poslední čtyři roky

Zdroj: *Počty cizinců s povoleným pobytem na území ČR* [online]. 2010 [cit. 3. dubna 2010]. Dostupné z: <<http://www.policie.cz/clanek/sluzba-cizinecke-policie-galerie-soubory-statistiky.aspx>>.

	Pobyt trvalý	Pobyt dlouhodobý	Pobyt celkem
28. 2. 2007	9343	10094	19437
28. 2. 2008	11166	12350	23516
28. 2. 2009	12296	15236	27532
28. 2. 2010	13103	17691	30794

Příloha II:

Ruské Organizace menšin a kulturní instituty

Zdroj: *Organizace menšin a kulturní instituty* [online]. 2005 [cit.17. prosince 2009].
Dostupné z: <<http://www.mezikulturnidialog.cz/organizace-mensin-a-kulturni-instituty.html>>.

Artek - spolek rusky mluvících studentů a jejich příznivců www.artek.cz
Bouřilova 1104/6 Praha 14 198 00 Pořádání kulturních a společenských akcí (diskotéky, koncerty) nejen pro rusky mluvící studenty. Spolek rovněž poskytuje informace o možnostech studia v ČR.

Asociace ruských spolků v ČR www.aruso.eu **Bašty 2 Brno 658 09** Asociace ruských spolků v ČR usiluje o uchování důležitých atributů ruské kultury: jazyka, historie, tradic a kulturního dědictví, svými aktivitami se snaží o harmonické soužití ruské menšiny s majoritní společností.

Česko - ruská společnost www.spnv.cz **V Závětrí 4/1036 Praha 7 170 00**
Občanské sdružení Česko - ruská společnost zaměřuje své aktivity na oblast kulturní, vzdělávací a humanitární. Podílí se na navazování a rozvoji vzájemně prospěšných kontaktů v různých oblastech kulturního a společenského života mezi občany České republiky a občany Ruska. Při realizaci konkrétních projektů spolupracuje i s partnery na Ukrajině, v Bělorusku a na Slovensku. Česko - ruská společnost je pokračovatelem Společnosti přátel národů východu.

Očag Obvodová 5 Ústí nad Labem 400 07 Sdružení krajanů země Rossijské v českých zemích.

Ruské středisko vědy a kultury http://www.rsvk.cz/index_cz.htm **Na Zatorce 16 Praha 6 160 00** Činnost RSVK je zaměřena na rozvoj kulturních, vzdělávacích, vědeckotechnických a informačních styků Ruské federace s Českou republikou. K hlavním úkolům Střediska patří seznamování české veřejnosti s historií a kulturou ruského i dalších národů Ruské federace, s kulturním, vědeckým a ekonomickým potenciálem země, pomoc při vytváření a rozvoji kontaktů a spolupráce s tvůrčími a kulturně-vzdělávacími organizacemi České republiky, propagace studia

ruského jazyka, vytváření podmínek pro rozvoj vzájemně výhodné obchodní rusko-české spolupráce.

Ruský klub www.rusklub.cz **Dvořáková 4 České Budějovice 370 01** Ruský klub je dobrovolným samosprávným společenstvím občanů a cizinců za účelem péče o rusky hovořící cizince nacházející se na teritoriu ČR. Hlavním posláním sdružení je soustavné rozvíjení vzájemné kulturní výměny, organizování pomoci v adaptaci a pobytu rusky mluvících cizinců. Pro naplnění tohoto účelu se sdružení zabývá organizací kulturních a společenských akcí a ochranou lidských práv rusky mluvících cizinců žijících na území ČR.

Sdružení krajanů a přátel ruské tradice v ČR, o. s., Praha www.ruslo.cz
Vocelova 3 Praha 2 120 00 Sdružení převážně občanů ČR uskutečňuje zájmové, kulturní a společenské aktivity: koncerty, vydávání publikací. Sdružení vydává časopis Ruské slovo.

Sdružení ruských občanů v ČR Dunajská 9 Brno 625 00 Sdružení vyvíjí kulturně-společenskou činnost, seznamuje širší veřejnost s kulturou a historií Ruska.

Příloha III:

První ruská vesnice v Karlových Varech

Zdroj: *Karlovy Vary už mají svou první ruskou vesnici* [online]. 2007 [cit. 2. února 2010]. Dostupné z: < <http://www.radnicnilisty.cz/karlovy-vary-maji-ruskou-vesnici/>>.

Vybraná část textu z Radničních listů – Informačního zpravodaje opozičních zastupitelů města Karlovy Vary:

„Nevěřičně jsem koukal na česko–ruskou slavobránu na místě, kde lidé přišli o kemp s bazénem. Místo toho je tady ruská dřevěna. České patolízalství skutečně nezná hranic,“ ohradil se proti městečku, které vyrostlo v Chráněné krajinné oblasti Slavkovský les, jeden z Karlovaráků.

Ruský vliv je v satelitu, v němž v budoucnu má podle informací investora vyrůst celkem 47 domů chráněných závorou a recepcí, patrný na každém kroku. I názvy ulic jsou psány ve dvou jazycích – v češtině a ruštině.

„Tyto vesnice nemám rád, a je jedno, zda jsou české nebo ruské. Nelíbí se mi zkrátka, že se u nás záměrně vytvářejí takovéto nové a přitom umělé komunity. Je to zcela nový jev, který zřejmě ani ve světě nemá obdoby. Podle mě je velmi nežádoucí. Může mít totiž negativní vliv na vývoj města. Nechápu proto, jak to mohou naši radní dopustit,“ říká například Jiří Klsák, předseda Klubu za krásné Karlovarsko, které roky poukazuje na architektonické nešvary a přehmaty v lázeňském městě.

Karlovarský magistrát se ale názvu vesnice urputně brání. „Vesnice je samostatný sídelní útvar. V tomto případě se jedná o území, které je součástí obce, proto nemůže být vesnicí. Ulice nejsou součástí městského značení, slouží pouze pro orientaci v areálu. Objektům nebudou přidělována čísla popisná,“ uvedl mluvčí radnice Lukáš Pokorný.

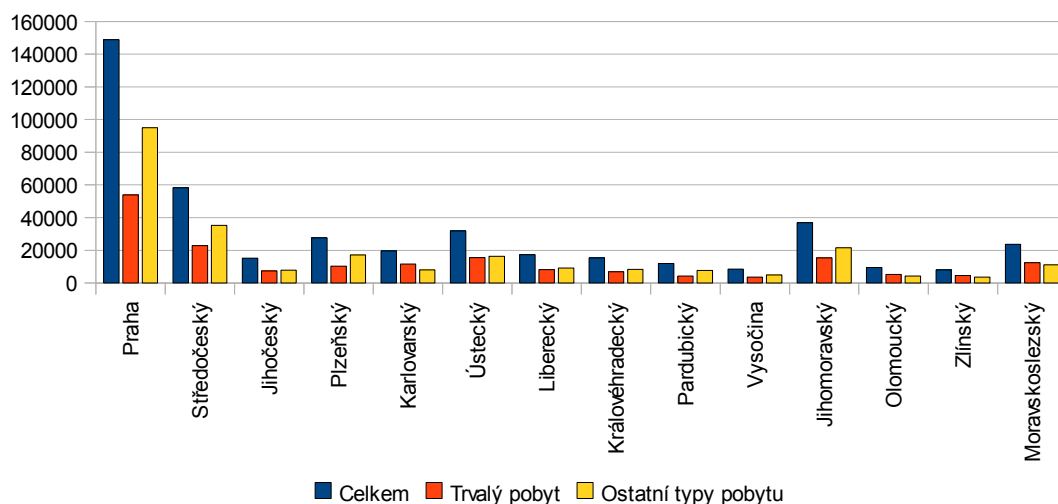

Příloha IV:

Cizinci v ČR podle kraje, okresu a typu pobytu

Zdroj: *Počet cizinců v ČR* [online]. 2010 [cit. 12. března 2010]. Dostupné z: <[http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/t/E900495F81/\\$File/c01t02.pdf](http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/t/E900495F81/$File/c01t02.pdf)>.

k 28. 2. 2010

	Celkem	Trvalý pobyt	Ostatní typy pobytu
Praha	148782	53830	94952
Středočeský	58197	22874	35323
Jihočeský	15263	7420	7843
Plzeňský	27571	10344	17227
Karlovarský	19584	11609	7975
Ústecký	31876	15531	16345
Liberecký	17322	8215	9107
Královéhradecký	15272	6905	8367
Pardubický	11934	4240	7694
Vysočina	8519	3547	4972
Jihomoravský	36894	15332	21562
Olomoucký	9426	5233	4193
Zlínský	8089	4513	3576
Moravskoslezský	23627	12445	11182

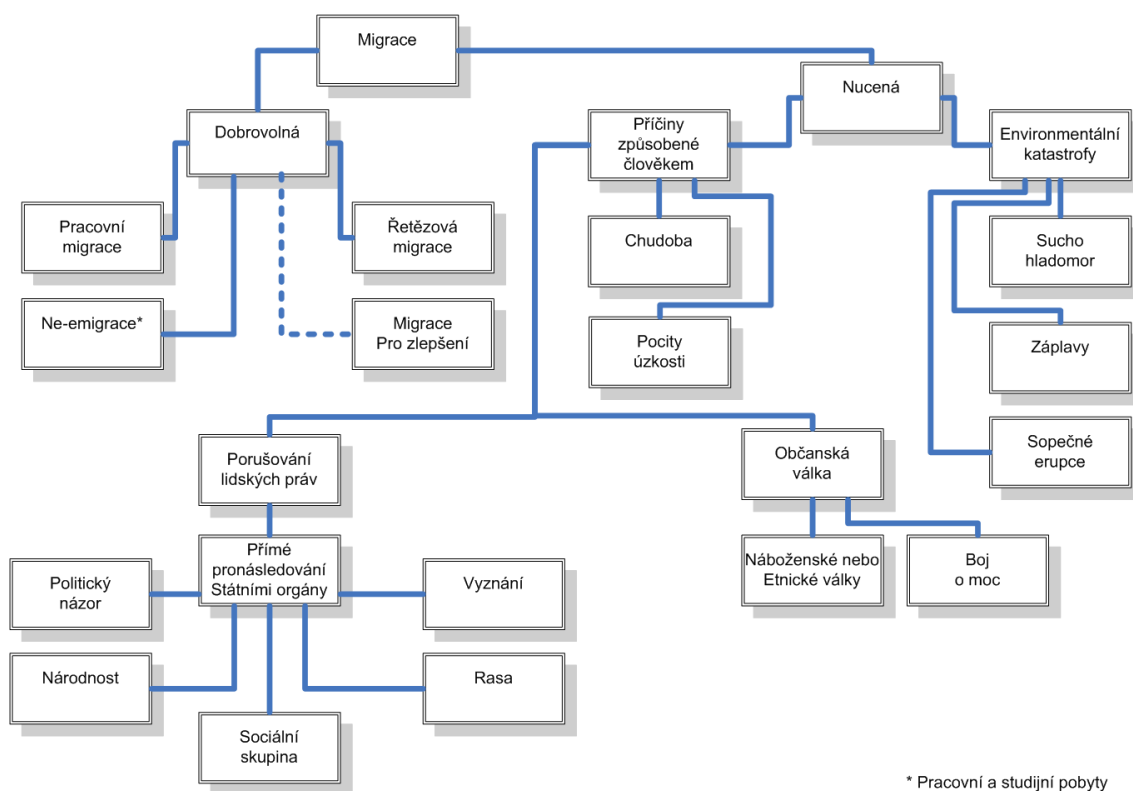

Příloha V:

Rozdělení migrace na dobrovolnou a nucenou

Zdroj: *Moderní migrace* [online]. 2006 [cit. 2. února 2010]. Dostupné z:

<http://aa.ecn.cz/img_upload/79a33131c9c4293e0fcef50bfa263ef/KJanku_Modernimi_gracestehovanisezvlastnimvyznamem.pdf>.

Příloha VI:

Cizinci v EU

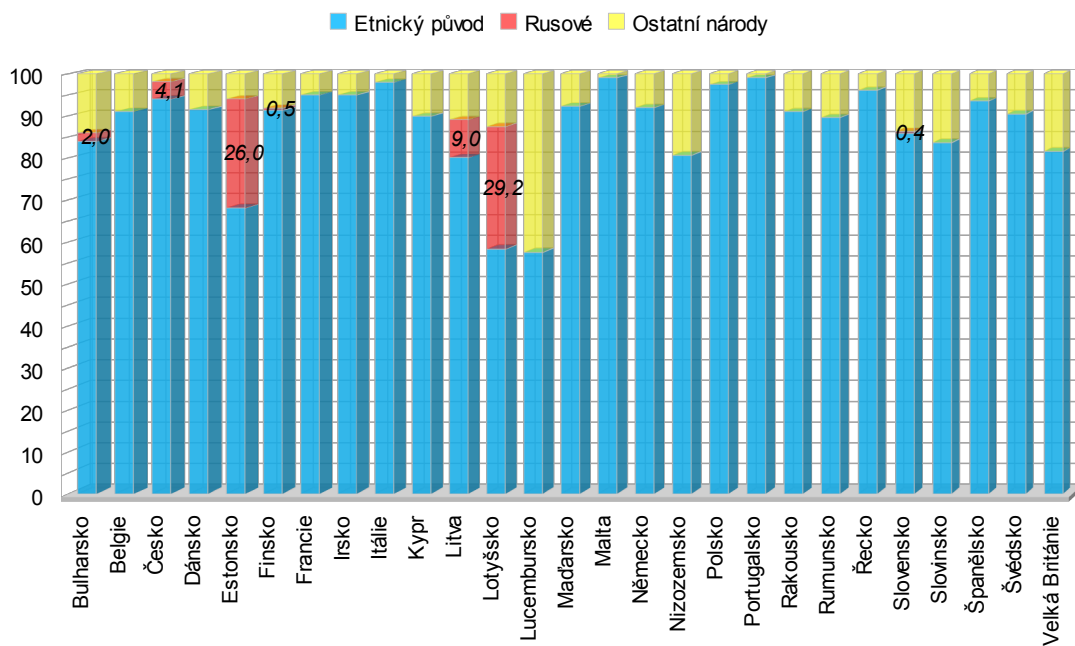
Zdroj: *Nejvíce cizinců v EU žije v Lucembursku* [online]. 2006 [cit. 12. února 2010].
Dostupné z: <<http://www.euroskop.cz/38/4965/clanek/nejvice-cizincu-v-eu-zije-v-lucembursku/>>.

Země	Podíl cizinců v % v r. 1990	Podíl cizinců v % v r. 2004	Země původu největší skupiny cizinců
Belgie	8,9	8,3	Itálie
ČR	0,3	1,9	Ukrajina
Dánsko	2,9	5,0	Turecko
Německo	6,1	8,9	Turecko
Estonsko	-	20,0	Rusko
Řecko	1,4	8,1	Albánie
Španělsko	1,0	6,6	Ekvádor
Francie	6,3	5,6	Portugalsko
Irsko	2,3	7,1	VB
Itálie	0,6	3,4	Albánie
Kypr	4,2	9,4	Řecko
Litva	-	1,0	Rusko
Lotyšsko	27,3	22,2	Rusko
Lucembursko	28,7	38,6	Portugalsko
Maďarsko	1,3	1,3	Rumunsko
Malta	1,6	2,8	VB
Nizozemsko	4,3	4,3	Turecko
Rakousko	5,7	9,4	Srbsko
POLSKO	-	1,8	Německo
Portugalsko	1,8	2,3	Kapverdy
Slovinsko	2,4	2,3	Bosna a Hercegovina
Slovensko	-	0,6	ČR
Finsko	0,4	2,0	Rusko
Švédsko	5,3	5,3	Finsko
Velká Británie	4,2	4,7	Irsko

Příloha VII:

Poměr obyvatel v členských zemích EU s etnickým původem, obyvatel ruské národnosti a obyvatel jiných národností v %

Zdroj: Zdroj: Ministerstvo zahraničních věcí (MZV), Základní informace o teritoriu, Národnostní složení, <<http://www.businessinfo.cz>>

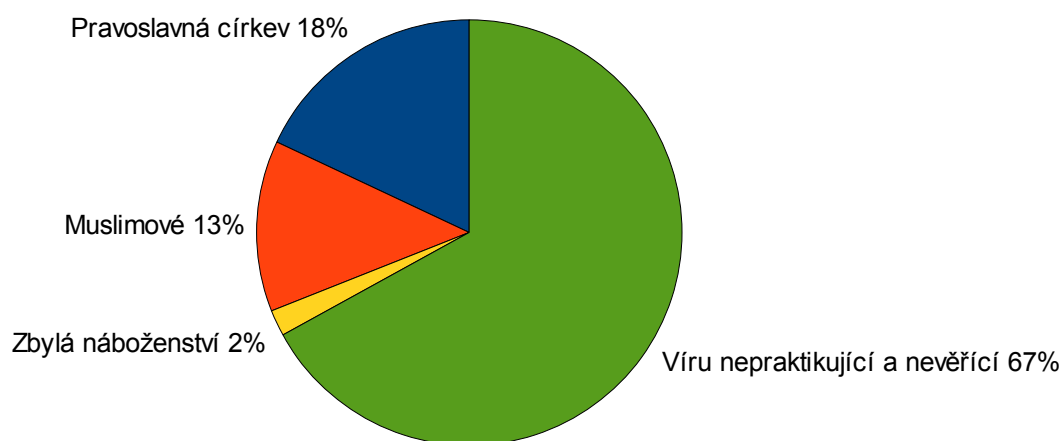

k 1.1.2009

Příloha VIII:

Náboženské skupiny v Rusku a Rusové víru nepraktikující nebo nevěřící

Zdroj: *Rusko* [online]. 2009 [cit. 3. března 2010]. Dostupné z:
<<http://www.celysvet.cz/rusko-statistika-info-stat-zeme-zemepis-cestovani>>.

Druhy pobytů cizinců v ČR

Zdroj: *Tabulka druhů pobytů cizinců v České republice* [online]. 2009 [cit. 6. února 2010]. Dostupné z: <<http://cizinci.poradna-prava.cz/tabulka-pobytu.html>>.

